ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

Τεύχος 40, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1998

ΙΝΕ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Η ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΒΑΡΟΥΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ • ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΗΣ ΜΗ ΤΥΠΙΚΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ • Η ΛΑΝΘΑΝΟΥΣΑ ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ • ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Τεύχος 40, Οκτώβριος 1998

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Η δίκαιη φορολογική μεταρρύθμιση, πάγιο αίτημα του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος αποτελεί βασική συνιστώσα μιας εισοδηματικής πολιτικής η οποία θα στοχεύει στην κατανομή των φορολογικών βαρών ανάλογα με την φοροδοτική ικανότητα των εισοδηματικών κατηγοριών.

Η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ σε αυτό το τεύχος παρουσιάζει εργασία σχετικά με την κατανομή του φορολογικού βάρους και των εισοδημάτων κατά τη δεκαετία1987-1996.

Επιπλέον περιλαμβάνει άρθρα σχετικά με τις επιπτώσεις από την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στην απασχόληση, στον κλάδο του εμπορίου, και τη λανθάνουσα ανεργία στην Ευρώπη.

Τέλος παρουσιάζει τα πρώτα συμπεράσματα από τη μελέτη του CEDEFOP στην Ελλάδα για την πιστοποίηση και αναγνώριση της ΜΗ ΤΥΠΙΚΗΣ μάθησης στην Ελλάδα.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ • ΜΗΝΙΑΊΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΌ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΎΤΟΥ ΕΡΓΑΣΊΑΣ ΤΗΣ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

ΕΚΔΌΤΗΣ: Νίκος Μπάκουλης • **ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΉ ΕΠΙΤΡΟΠΉ:** ΤΟ Δ.Σ.ΤΟΥ ΙΝΕ, *Πρόεδρος:* Νίκος Μπάκουλης, *Αναπληρωτής Πρόεδρος:* Θεόδ. Χρονόπουλος, *Αντιπρόεδρος:* Π. Βούτος, Στ. Λαιμός, Γ. Ποντικός *Διευθύνων Σύμβουλος* Φ. Φατούρος, *Γρ. Οικονομικού:* Κ. Πουπάκης, *Μέλη:* Α. Βλάχος, Ν. Ζωντός, Χ. Καλύβας, Σ. Μαντζουράνης, Α. Μητρόπουλος, Γ. Ντάσης, Δ. Παρλαβάντζας, Γ. Χριστοδούλου, •**ΓΡΑΦΕΊΑ:** Εμμ. Μπενάκη 71Α, Αθήνα 106 81, Τηλ: 3304469-74, Fax: 3304452• **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ** www.inegsee.gr.• **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΊΗΣΗ - ΠΑΡΑΓΩΓΉ:** ΚΑΜΠΥΛΗ, Αριστοτέλους 36, Τηλ: 8215007, 8215675, 8216371, Fax: 8215007

Η κατανομή του φορολογικού βάρους και των εισοδημάτων κατά τη δεκαετία 1987-1996

Δημ. Βασιλειάδη - Μεν. Θεοδωρουλάκη

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα της δημοσιονομικής αλλά και της κοινωνικής πολιτικής είναι η κατανομή του φορολογικού βάρους και των εισοδημάτων και κατ' επέκταση οι εισοδηματικές ανισότητες. Η μελέτη όμως των παραπάνω παραμέτρων είναι ιδιαίτερα δύσκολη μεθοδολογικά και πρακτικά. Έτσι η έλλειψη μελετών αλλά και αντικειμενικών δεδομένων δημιουργεί τεράστια ερωτηματικά για την ορθότητα και την αποτελεσματικότητα των όποιων πολιτικών, αφού δεν έχουμε την δυνατότητα αξιολόγησης τους. Τα επίπεδα της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και η υψηλή ανεργία, μας δίνουν όμως αδιάψευστα στοιχεία για την σύγχρονη πραγματικότητα.

Στην παρούσα εργασία τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν προήλθαν από τις στατιστικές του δηλωθέντος εισοδήματος των ετών 1987 έως και 1996, όπως αυτές παρουσιάζονται στις εκδόσεις της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος και τα απολογιστικά και προϋπολογιστικά στοιχεία των κρατικών προϋπολογισμών. Έτσι εισοδηματική μονάδα αναφοράς είναι ο υπόχρεος κατάθεσης φορολογικής δήλωσης και φορολογική βάση το εισόδημα από όλες τις φορολογητέες δραστηριότητες, στο χρονικό διάστημα του εκάστοτε φορολογικού έτους. Τα στοιχεία αυτά τα επεξεργαστήκαμε χρησιμοποιώντας συγκριτικούς πίνακες με απλά περιγραφικά στατιστικά εργαλεία όπως: κατανομές συχνοτήτων και σχετικών συχνοτήτων, μέσες τιμές, ρυθμούς μεταβολής και μέσους ρυθμούς μεταβολής. Επίσης χρησιμοποιήσαμε την γραφική απεικόνιση της

Το ΙΝΕ ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ στο Internet

Από τις 15 Οκτωβρίου 1998, οι χρήστες του διαδικτύου Internet μπορούν να επισκεφθούν την σελίδα του ΙΝΕ ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.inegsee.gr

Οι επισκέπτες της σελίδας του ΙΝΕ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, μεταξύ των άλλων, θα βρουν:

α. Ολα τα τεύχη της Ενημέρωσης και των Τετραδίων του ΙΝΕ

β. Πληροφορίες για όλες τις εκδόσεις του ΙΝΕ (έρευνες, μελέτες κ.ά.)

γ. Τεκμηρίωση των θέσεων της ΓΣΕΕ

δ. Το Παρατηρητήριο Εργασιακών Σχέσεων (The EIROnetwork)

ε. τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες και τα Προγράμματα Συνεχιζόμενης κατάρτισης που υλοποιεί το ΙΝΕ ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ και το ΚΕΚ ΙΝΕ ΓΣΕΕ

στ. ενδιαφέρουσες συνδέσεις για θέματα οικονομίας και εργασιακών σχέσεων.

Αναλυτική παρουσίαση της σελίδας του ΙΝΕ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ στο διαδίκτυο θα γίνει από το επόμενο τεύχος της Ενημέρωσης.

κατανομής εισοδήματος και φόρων όπως αυτή παρουσιάζεται με την καμπύλη LORENZ.

Η χρήση άλλων στατιστικών και μαθηματικών εργαλείων όπως ο συντελεστής GINI δεν ήταν δυνατή, λόγω της φύσης των στοιχείων που είχαμε στην διάθεσή μας. Η μεθοδολογία μας έτσι προσαρμόσθηκε στα στοιχεία της ΕΣΥΕ.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ 10ΕΤΙΑ

Εξέλιξη των μεγεθών κατά την τελευταία 10ετία.

Από την μελέτη των δευτερογενών στοιχείων της έρευνας μας, όπως αυτά παρουσιάζονται στους πίνακες 1 έως 3 και τα γραφήματα 1 έως 12, η εξέλιξη των μεγεθών έχει ως εξής:

Ο αριθμός των φορολογουμένων στο σύνολο του παρουσιάζει σταθερά μια αύξηση της τάξης του 0,035 το 1989 έως 0,19 το 1995, με μέσο ρυθμό αύξησης 0,07. Ο απόλυτος αριθμός των φορολογουμένων από 2.176.204 το 1987 έφτασε τους 3.986.316, δηλαδή αυξήθηκε μέσα στην δεκαετία κατά 1.810.112 άτομα.

Οι ομάδες επαγγελμάτων επίσης παρουσιάζουν μια σταθερή αύξηση των απολύτων μεγεθών τους, με περισσότερο αυξανόμενη αυτή των αγροτών με μέσο ρυθμό αύξησης 0,33 και αμέσως επόμενη αυτή των συνταξιούχων με μέσο ρυθμό αύξησης 0,11, τον μικρότερο ρυθμό αύξησης παρουσίασε η ομάδα των εμπόρων και βιομηχάνων με μέσο ρυθμό αύξησης 0,03.

Σε ότι αφορά τα ποσοστά συμμετοχής στο σύνολο των φορολογουμένων το μικρότερο ποσοστό παρουσιάζουν οι γεωργοί με μέσο ποσοστό συμμετοχής 3,57% με σταθερή όμως αύξηση από 1,8% του συνόλου σε 8,2%.

Η ομάδα με την μεγαλύτερη συμμετοχή είναι αυτή των μισθωτών με μέσο ποσοστό 42,25% , με μείωση όμως από 44,4% του συνόλου το 1987 σε 37,8% το 1996.

Αναφορικά τώρα με το μέγεθος των εισοδημάτων, το συνολικό δηλωθέν εισόδημα παρουσιάζει μια σταθερή αύξηση με μέσο ρυθμό 0,20 από 2.054.427,4 εκατομμύρια δρχ., το 1987, σε 11.074.811,3 εκατομμύρια δρχ. το 1996 .

Αναλυτικότερα, η ομάδα των εισοδηματιών παρουσιάζει μέση συμμετοχή στο δηλωθέν εισόδημα 4,27 % , η ομάδα των εμπόρων,

ΙΝΕ Γ.Σ.Ε.Ε. - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Σε κοινή συνέντευξη τύπου των Προεδρείων της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ στις 29/9/98, έγινε η παρουσίαση του Καταστατικού του ενιαίου Ινστιτούτου Εργασίας ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ.

Οι Πρόεδροι των δύο Οργανώσεων επισήμαναν τα παρακάτω:

- Η δημιουργία ενιαίου Ινστιτούτου ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ διευρύνει τα πεδία δραστηριοποίησης του ΙΝΕ προς ένα χώρο που μέχρι σήμερα δεν έχει διερευνηθεί συστηματικά από τη σκοπιά της εργασίας στο χώρο της δημόσιας διοίκησης και των δημοσίων υπηρεσιών. Αυτό θα επιτρέψει στο ΙΝΕ και κατ' επέκταση στο Σ.Κ. να αποκτήσει μια συνολικότερη οπτική για τη μισθωτή εργασία - απασχόληση και το Σ.Κ. στη χώρα μας.
- Η διεύρυνση ζητημάτων όπως η έκταση, η διάθεση και τα χαρακτηριστικά της απασχόλησης στις δημόσιες υπηρεσίες, το πρόβλημα των συλλογικών διαπραγματεύσεων και των συλλογικών συμβάσεων, της συνδικαλιστικής εκπροσώπησης και οργάνωσης των δημοσίων υπαλλήλων, της κοινωνικής ασφάλισης και υγείας, της παιδείας, της συνδικαλιστικής επιμόρφωσης, της ισότητας των φύλων κλπ θα δώσουν τη δυνατότητα εκτός των άλλων και για γόνιμες και προωθητικές συγκρίσεις στο επίπεδο των εργασιακών σχέσεων των μισθών, της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού και γενικότερα της θέσης και του ρόλου της εργασίας στην ελληνική οικονομία.
- Η υπάρχουσα περιφερειακή και κλαδική διάρθρωση του ΙΝΕ παρέχει τη δυνατότητα στη νέα συνθετική δύναμη να ασχοληθεί και με τα ζητήματα της δημόσιας διοίκησης και απασχόλησης σε περιφερειακό και νομαρχιακό επίπεδο.
- Ακόμα θα δώσει τη δυνατότητα στη ΓΣΕΕ και την ΑΔΕΔΥ για την από κοινού διαμόρφωση θέσεων και προτάσεων και στη διεκδίκηση αιτημάτων για την ενίσχυση της απασχόλησης, την επιμόρφωση, την εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση, την ισότητα των ευκαιριών κλπ.
- Μετά από χρόνια συνεργασίας και κοινής πορείας των δύο Τριτοβάθμιων Συνδικαλιστικών Οργανώσεων της χώρας, το ΙΝΕ ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ είναι το πρώτο βήμα κοινής οργανωτικής προσπάθειας και παρουσίας. Ανοίγει έτσι και με άλλες πρωτοβουλίες που θα αναληφθούν στο προσεχές διάστημα, η συζήτηση για βήμα-βήμα με σταθερότητα και χρονοδιάγραμμα, ενοποίηση των δύο Συνομοσπονδιών αλλά και για την οργανωτική ανασυγκρότηση του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος.

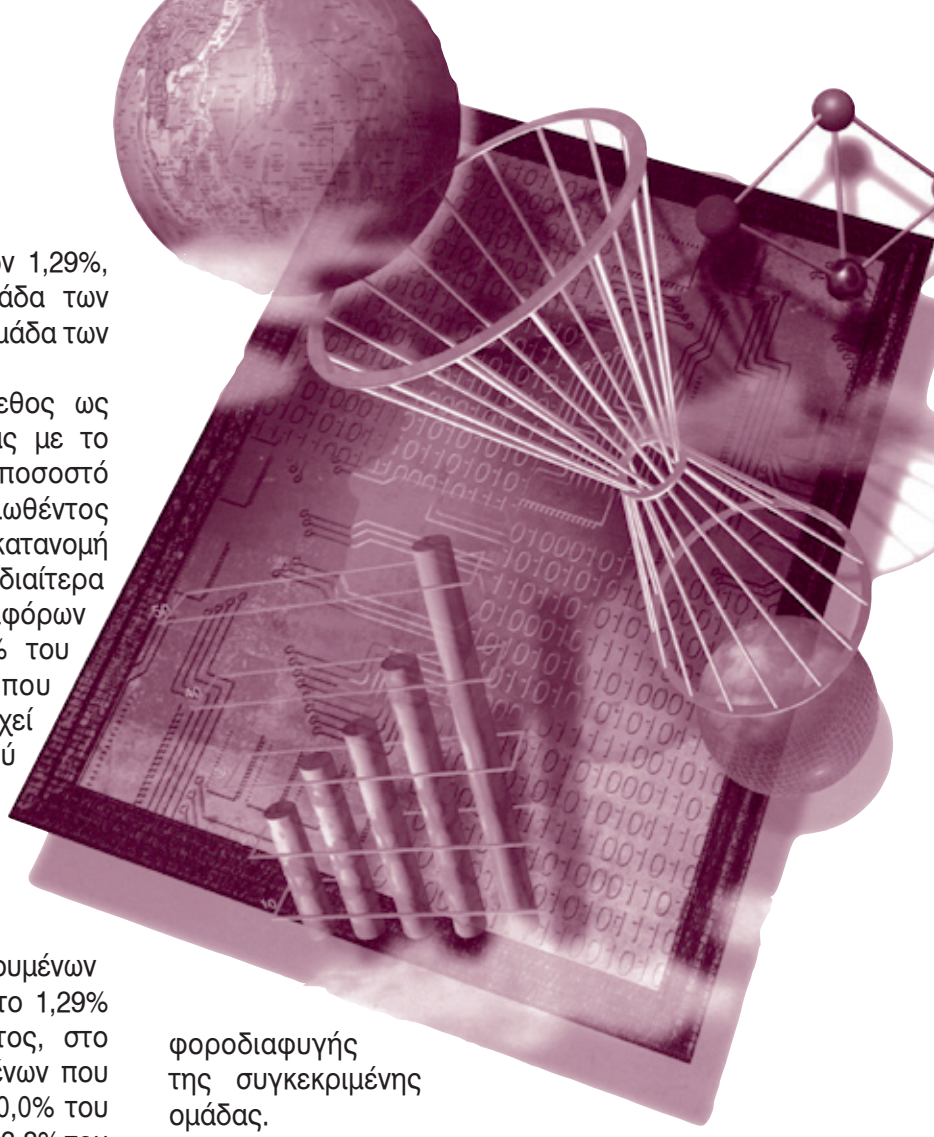

βιοτεχνών 19,6%, η ομάδα των γεωργών 1,29%, η ομάδα των μισθωτών 50,0%, η ομάδα των ελεύθερων επαγγελματιών 6,24% και η ομάδα των συνταξιούχων 18,53%.

Συσχετίζοντας το πληθυσμιακό μέγεθος ως ποσοστό συμμετοχής της κάθε ομάδας με το μέγεθός του εισοδήματος της ως ποσοστό του συνολικού μεγέθους του δηλωθέντος εισοδήματος συμπεραίνουμε τα εξής: Η κατανομή των εισοδημάτων δεν παρουσιάζει ιδιαίτερα μεγάλες αποκλείσεις μεταξύ των διαφόρων ομάδων. Πιο συγκεκριμένα στο 9,07% του συνόλου των φορολογουμένων που αποτελούν οι εισοδηματίες, αντιστοιχεί το 4,27% του δηλωθέντος συνολικού εισοδήματος, στο 22,97% του συνόλου των φορολογουμένων που αποτελούν οι έμποροι, οι βιομήχανοι και οι βιοτέχνες, αντιστοιχεί το 19,6% του δηλωθέντος συνολικού εισοδήματος, στο 3,57% του συνόλου των φορολογουμένων που αποτελούν οι γεωργοί, αντιστοιχεί το 1,29% του δηλωθέντος συνολικού εισοδήματος, στο 42,25% του συνόλου των φορολογουμένων που αποτελούν οι μισθωτοί, αντιστοιχεί το 50,0% του δηλωθέντος συνολικού εισοδήματος, στο 3,8% του συνόλου των φορολογουμένων που αποτελούν οι ελεύθεροι επαγγελματίες, αντιστοιχεί το 6,24% του δηλωθέντος συνολικού εισοδήματος και στο 18,32% του συνόλου των φορολογουμένων που αποτελούν οι εισοδηματίες, αντιστοιχεί το 18,53% του δηλωθέντος συνολικού εισοδήματος. Από τα παραπάνω στοιχεία φαίνεται ότι οι μεγαλύτερες εισοδηματικές ανισότητες παρουσιάζονται στην ομάδα των γεωργών που ενώ αποτελεί το 3,57% του συνόλου των φορολογούμενων καρπώνεται μόνο το 1,29% του συνόλου των δηλωθέντων εισοδημάτων, ακολουθεί η ομάδα των εισοδηματιών που ενώ αποτελεί το 9,07% του συνόλου των φορολογούμενων καρπώνεται μόνο το 4,27% του συνόλου των δηλωθέντων εισοδημάτων, με κάποια όμως ερωτήματα για το επίπεδο της φοροδιαφυγής της συγκεκριμένης ομάδας, μετά ακολουθεί η ομάδα των εμπόρων, βιοτεχνών και βιομηχάνων που ενώ αποτελεί το 22,97% του συνόλου των φορολογούμενων καρπώνεται μόνο το 19,6% του συνόλου των δηλωθέντων εισοδημάτων με επίσης κάποια όμως ερωτήματα για το επίπεδο της φοροδιαφυγής της συγκεκριμένης ομάδας.

Από όλα αυτά τα στοιχεία είναι φανερό ότι τα φορολογικά στοιχεία και κατ' επέκταση τα στοιχεία της ΕΣΥΕ δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα ειδικά σε ότι αφορά τις ομάδες των εμπόρων - βιομηχάνων -βιοτεχνών καθώς επίσης και την ομάδα των εισοδηματιών, που παρουσιάζονται τουλάχιστον σε επίπεδο συνολικού εισοδήματος να καρπώνονται λιγότερο από ότι τους αναλογεί.

Επίσης από αυτά τα στοιχεία επιβεβαιώνεται ότι οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι είναι οι μόνοι που δεν μπορούν να αποκρύψουν εισοδήματα και παρουσιάζουν τα πραγματικά τους εισοδήματα.

Σε αυτό το σημείο και με βάση τα τέσσερα γραφήματα, (1,4,7,10),που μας παρουσιάζουν τις καμπύλες LORENZ, δηλαδή την γραφική αποτύπωση των εισοδηματικών ανισοτήτων , για τα έτη 1987,1990, 1993 και 1996, μπορούμε να συμπεράνουμε τα εξής: Στην περιφέρεια της πρωτεύουσας παρουσιάζεται μικρότερη ανισότητα στην κατανομή του δηλωθέντος εισοδήματος από ότι στην υπόλοιπη χώρα, αλλά

η ανισότητα παραμένει ιδιαίτερα μεγάλη, συνεχώς αυξανόμενη, με φθίνουσα την σχέση εισοδήματος και αριθμού φορολογουμένων για το πρώτο 40% των φορολογούμενων, με μέσο ρυθμό μείωσης -0,08. Ετσι, το 40% των φορολογουμένων στην περιφέρεια πρωτευούσης, συγκεντρώνει το 16,1% του δηλωθέντος στην περιφέρεια αυτή εισοδήματος το 1987, το 15,5% το 1990, το 13,9% το 1993 και το 12,5% το 1996, αντίστοιχα στην λοιπή χώρα, το 40% των φορολογουμένων συγκεντρώνει το 14,5%του δηλωθέντος σε αυτή εισοδήματος το 1987, το 13,4% το 1990, το 13,1% το 1993 και το 10,8% το 1996. Ταυτόχρονα και για το 80% των φορολογουμένων στην περιφέρεια πρωτευούσης, παρατηρείται η ίδια κατάσταση αύξησης των εισοδηματικών ανισοτήτων με συνεχή μείωση της σχέσης εισοδήματος και φορολογουμένων, αφού το 80% των φορολογουμένων συγκεντρώνει το 59,4% του δηλωθέντος στην περιφέρεια αυτή εισοδήματος το 1987, το 56,2% το 1990,το 53,6% το 1993 και το 52,1% το 1996, αντίστοιχα στην λοιπή χώρα το 80% των φορολογουμένων συγκεντρώνει το 59,3%του δηλωθέντος σε αυτή εισοδήματος το 1987, το 55,0% το 1990, το 53,4% το 1993 και το 50,9% το 1996.

Από τα παραπάνω στοιχεία διαφαίνεται ότι η ανισότητα παραμένει, αφού το 20% των φορολογουμένων με τα μεγαλύτερα εισοδήματα στην περιφέρεια πρωτευούσης, συγκεντρώνει το 40,6% του δηλωθέντος στην περιφέρεια αυτή εισοδήματος το 1987, το 43,8% το 1990, το 46,4% το 1993 και το 43,9% το 1996, αντίστοιχα στην λοιπή χώρα το 20% των φορολογούμενων με τα μεγαλύτερα εισοδήματα συγκεντρώνει το 41,7%του δηλωθέντος σε αυτή εισοδήματος το 1987, το 45,0% το 1990, το 46,6% το 1993 και το 50,2% το 1996. Από αυτά τα στοιχεία φαίνεται ότι παραμένει μεγαλύτερη η συσσώρευση εισοδήματος στο 20% με μια αύξηση του εισοδήματος με ρυθμό αύξησης 0,028. Σε ότι αφορά τώρα την κατανομή του εισοδήματος στα διάφορα εισοδηματικά κλιμάκια από τα στοιχεία του πίνακα 3 επιβεβαιώνονται τα παραπάνω και γίνεται ξεκάθαρο ότι το 28% με 35% του πληθυσμού έχει κατά μέσο όρο μικρότερο μέσο εισόδημα από το μέσο κατά έτος εισόδημα του συνόλου, δηλαδή ότι βρίσκεται κάτω από το όριο φτώχειας, αφού το 1987 μέσο εισόδημα κάτω του 50% του μέσου εισοδήματος του συνόλου είχε το 29% περίπου του συνόλου των φορολογούμενων, το 1990 μέσο εισόδημα κάτω του 50% του μέσου εισοδήματος του συνόλου είχε το 32% περίπου του συνόλου των φορολογούμενων, το 1993 μέσο εισόδημα κάτω του 50% του μέσου εισοδήματος του συνόλου είχε το 28,0% περίπου του συνόλου των φορολογούμενων και το 1996 μέσο εισόδημα κάτω του 50% του μέσου εισοδήματος του συνόλου είχε το 35% περίπου του συνόλου των φορολογουμένων.

Επίσης πρέπει να τονίσουμε ότι το μέσο εισόδημα της ομάδας των γεωργών είναι σταθερά κάτω από το 50 % του μέσου εισοδήματος του συνόλου.

Τα στοιχεία αυτά, δεν αποτυπώνουν πλήρως την πραγματικότητα, αφού δεν συμπεριλαμβάνουν τα κατώτερα εισοδήματα, λόγω της μη υποχρέωσης αυτών που τα καρπώνονται, να υποβάλουν φορολογική δήλωση αλλά και λόγω της μεγάλης φοροδιαφυγής που υπάρχει αλλά και που αποδεικνύεται από το γεγονός ότι η ομάδα των εισοδηματιών για όλα τα έτη παρουσιάζει μέσο εισόδημα μικρότερο από το 50% του μέσου συνολικού εισοδήματος.

Έτσι γίνεται επίσης φανερό ότι οι εισοδηματικές ανισότητες παραμένουν μεγαλύτερες στην υπόλοιπη χώρα από ότι στην περιφέρεια πρωτεύουσας.

Από τα παραπάνω στοιχεία διαπιστώνεται ότι οι εισοδηματικές ανισότητες είναι μικρότερες μεταξύ των διαφόρων επαγγελματικών ομάδων και μεγαλύτερες μεταξύ των διαφόρων εισοδηματικών ομάδων.

Η κατανομή του φορολογικού βάρους και η κατανομή του εισοδήματος πριν και μετά την φορολόγηση

Από τους πίνακες 1,2,3,4 που παρουσιάζεται η κατανομή των φόρων στις διάφορες επαγγελματικές ομάδες και των φορολογουμένων στα διάφορα εισοδηματικά κλιμάκια για τα έτη 1987, 1990,1993, 1996, διαπιστώνεται ότι η κατανομή του φορολογικού βάρους από τους αμέσους φόρους έχει ως εξής: Η ομάδα των εισοδηματιών καταβάλει το 5,13% του συνολικού φόρου ενώ έχουν μόνο το 4,27 % του δηλωθέντος εισοδήματος, με μέσο ρυθμό αύξησης 0,73. Η ομάδα των εμπόρων-βιομηχάνων- βιοτεχνών καταβάλει το 24,79% του συνολικού φόρου

ενώ έχουν μόνο το 19,6 % του δηλωθέντος εισοδήματος, με μέσο ρυθμό αύξησης 0,18. Η ομάδα των γεωργών καταβάλει το 0,57% του συνολικού φόρου ενώ έχουν μόνο το 1,29 % του δηλωθέντος εισοδήματος , με μέσο ρυθμό αύξησης 0,33. Η ομάδα των μισθωτών καταβάλει το 41,68% του συνολικού φόρου ενώ έχουν το 50,0 % του δηλωθέντος εισοδήματος, με μέσο ρυθμό αύξησης 0,15. Η ομάδα των ελεύθερων επαγγελματιών καταβάλει το 11,23% του συνολικού φόρου, ενώ έχουν μόνο το 6,24 % του δηλωθέντος εισοδήματος, με μέσο ρυθμό αύξησης 0,2.Τέλος, η ομάδα των συνταξιούχων καταβάλει το16,58% του συνολικού φόρου ενώ έχουν μόνο το 18,53 % του δηλωθέντος εισοδήματος με μέσο ρυθμό αύξησης 0,14.

Από τα παραπάνω στοιχεία γίνεται φανερό ότι η κατανομή του φορολογικού βάρους σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να χαρακτηρισθεί ως κοινωνικά δίκαιη και δεν συμβάλλει στην άμβλυνση των οικονομικών ανισοτήτων, κυρίως λόγω της ανικανότητας του φορολογικού συστήματος να εντοπίσει τα πραγματικά εισοδήματα. Έτσι κατα κύριο λόγο, αυτοί που επηρεάζονται από την κατανομή του, είναι οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι.

Από την σχέση ρυθμού αύξησης των φόρων παρατηρούμε ότι την χαμηλότερη αύξηση φόρου την έχουν οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι, κάτι που δείχνει τάσεις εξισορρόπηση του φορολογικού συστήματος.

Από τα μέσα εισοδήματα της κάθε ομάδας για την δεκαετία που παρουσιάζονται διαπιστώνονται τα εξής: οι εισοδηματίες είχαν μέσο εισόδημα 841.557δρχ. και κατέβαλαν μέσο φόρο 71.919δρχ., οι έμποροι-βιοτέχνες- βιομήχανοι είχαν μέσο εισόδημα 1.636.692δρχ. και κατέβαλαν μέσο φόρο 141.776δρχ., οι γεωργοί είχαν μέσο εισόδημα 668.930δρχ. και κατέβαλαν μέσο φόρο 20.327δρχ., οι μισθωτοί είχαν μέσο εισόδημα 2.141.850δρχ. και κατέβαλαν μέσο φόρο 126.770δρχ., οι ελεύθεροι επαγγελματίες είχαν μέσο εισόδημα 3.079.276δρχ. και κατέβαλαν μέσο φόρο 387.532δρχ. και οι συνταξιούχοι είχαν μέσο εισόδημα 1.805.891δρχ. και κατέβαλαν μέσο φόρο 115.824δρχ. Από τα στοιχεία αυτά συμπεραίνουμε ότι η ομάδα με τα χαμηλότερα εισοδήματα είναι αυτή των γεωργών, με αμέσως επόμενη ομάδα αυτή των εισοδηματιών, ακολουθεί η ομάδα των εμπόρων - βιοτεχνών -βιομηχάνων, μετά η ομάδα των συνταξιούχων και των μισθωτών και τέλος η ομάδα των ελεύθερων επαγγελματιών. Έτσι γίνεται σαφές ότι οι ομάδες των εμπόρων -βιοτεχνών -βιομηχάνων και των εισοδηματιών φοροδιαφεύγουν.

Από την σχέση κατανομή του εισοδήματος πριν και μετά την φορολόγηση, δηλαδή από το καθαρό εισόδημα παρατηρούμε ότι:

Στην ομάδα των εισοδηματιών μετά την φορολόγηση μένει το 90,82% του εισοδήματος τους που αντιστοιχεί στο 4,27% του συνολικού δηλωθέντος εισοδήματος ,δηλαδή έχουν μια μείωση κατά μέσο όρο 9,18%.

Στην ομάδα των εμπόρων-βιοτεχνών-βιομηχάνων μετά την φορολόγηση μένει το 90,10% του εισοδήματος τους, που αντιστοιχεί στο 19,6% του συνολικού δηλωθέντος εισοδήματος ,δηλαδή έχουν μια μείωση κατά μέσο όρο 9,9%.

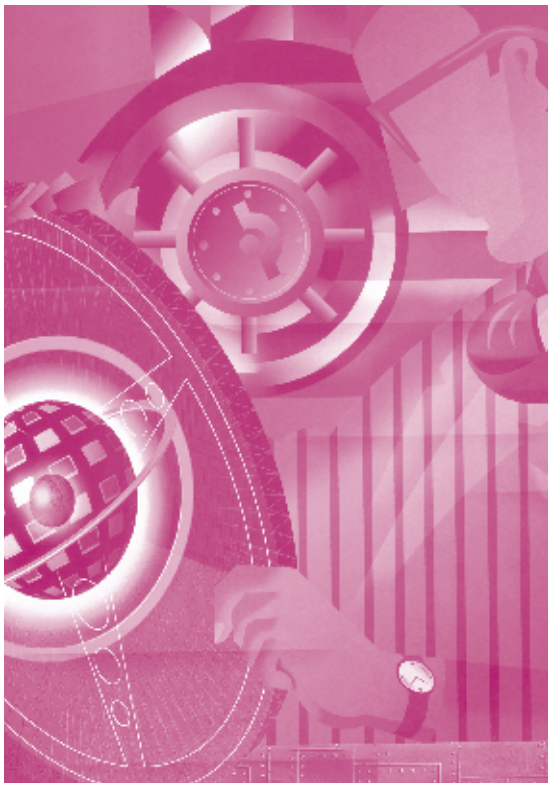

Στην ομάδα των γεωργών μετά την φορολόγηση μένει το 96,44% του εισοδήματος τους, που αντιστοιχεί στο 1,29% του συνολικού δηλωθέντος εισοδήματος ,δηλαδή έχουν μια μείωση κατά μέσο όρο 3,56%.

Στην ομάδα των μισθωτών μετά την φορολόγηση μένει το 93,59% του εισοδήματος τους, που αντιστοιχεί στο 50,0% του συνολικού δηλωθέντος εισοδήματος ,δηλαδή έχουν μια μείωση

κατά μέσο όρο 6,41%.

Στην ομάδα των ελεύθερων επαγγελματιών μετά την φορολόγηση μένει το 86,5% του εισοδήματος τους, που αντιστοιχεί στο 6,24% του συνολικού δηλωθέντος εισοδήματος ,δηλαδή έχουν μια μείωση κατά μέσο όρο 13,5%.

Στην ομάδα των συνταξιούχων μετά την φορολόγηση μένει το 92,85% του εισοδήματος τους, που αντιστοιχεί στο 18,53% του συνολικού δηλωθέντος εισοδήματος ,δηλαδή έχουν μια μείωση κατά μέσο όρο 7,15%.

Το καθαρό εισόδημα για την κάθε ομάδα παρουσιάζει ένα σταθερό ρυθμό αύξησης με μέσο ρυθμό αύξησης για τους εισοδηματίες 0,25, για τους εμπόρους - βιοτέχνες- βιομηχάνους 0,22, για τους γεωργούς 0,51, για τους μισθωτούς 0,19, για τους ελεύθερους επαγγελματίες 0,22 και για τους συνταξιούχους 0,24. Πρέπει να τονίσουμε ότι αυτή η αύξηση είναι ονομαστική γιατί αν αφαιρεθεί ο πληθωρισμός μετατρέπεται σε πραγματική μείωση κατά το αντίστοιχο ποσοστό, αφού όλες οι παραπάνω τιμές είναι κατά πολύ μικρότερες του πληθωρισμού.

Είναι λοιπόν φανερό ότι οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι φέρουν το βάρος της φορολογίας εισοδήματος και , εάν ληφθεί υπόψη ότι αυτοί είναι και εκείνοι που καταβάλουν το μεγαλύτερο μέρος των εμμέσων φόρων, αυτό σημαίνει ότι χρηματοδοτούν το μεγαλύτερο μέρος των δημοσίων δαπανών και ότι επιβαρύνονται με το μεγαλύτερο μέρος του φορολογικού βάρους. Η επιβάρυνση αυτή αυξάνει σταθερά με την αύξηση του πληθωρισμού, λόγω της προοδευτικότητας της φορολογικής κλίμακας και των περιορισμένων αναπροσαρμογών της. Έτσι ενώ δεν αυξάνει η αγοραστική τους δύναμη, ο πληθωρισμός προκαλεί ονομαστική αύξηση της φοροδοτικής τους ικανότητας, με συνέπεια την αύξηση της φορολογικής τους επιβάρυνσης, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που παραθέτουμε. Την επιβάρυνση αυτή επιδεινώνει επίσης η περιοριστική εισοδηματική πολιτική των τελευταίων ετών.

Σε ότι αφορά την ομάδα των εισοδηματιών και των εμπόρων, η χαμηλή συμμετοχή τους και το χαμηλό δηλωθέν εισόδημα αλλά και το χαμηλό επίπεδο συμμετοχής τους στο σύνολο των φόρων, μας επιτρέπει να υποθέσουμε ότι το κράτος αδυνατεί να τα συλλάβει και ως εκ τούτου να τα φορολογήσει.

Από την ανάλυση του μέσου κατ' έτος φόρου, συμπεραίνουμε ότι το 1993 ήταν η χρονιά με την χαμηλότερη φορολογική επιβάρυνση με μόλις 88.291 δρχ. ανά φορολογούμενο, ενώ η χρονιά με την υψηλότερη επιβάρυνση ήταν το 1992. Από όλα τα στοιχεία προκύπτει ότι το 1993 είναι το έτος με την χαμηλότερη φορολογική επιβάρυνση.

Μελετώντας τα γραφήματα 2,5,8,11 διαπιστώνουμε ότι η κατανομή του φόρου παρουσιάζει μεγάλες αποκλείσεις από την ισοκατανομή αφού τα ποσοστά εισοδήματος και τα ποσοστά φόρου είναι τα εξής : Για την περιφέρεια πρωτευούσης στο 40% των εισοδημάτων αντιστοιχεί το 17% των φόρων για το 1987 και το 1990, το 15% των φόρων για το 1993 και το 12% των φόρων για το 1996. Παράλληλα για το 40% των εισοδημάτων στην υπόλοιπη χώρα αντιστοιχεί το 16% των φόρων το 1987, το 1990 και το 1993 και το 10,5% των φόρων για το 1996.

Για την περιφέρεια πρωτευούσης στο 80% των εισοδημάτων αντιστοιχεί το 58% των φόρων για το 1987, το 57% το 1990, το 49% των φόρων για το 1993 και το 56% των φόρων για το 1996. Παράλληλα για το 80% των εισοδημάτων στην υπόλοιπη χώρα αντιστοιχεί το 57% των φόρων το 1987 , το 55% το 1990, το 51% των φόρων το 1993 και το 49,5% των φόρων για το 1996.

Από τα στοιχεία αυτά διαφαίνεται η φθίνουσα τάση των άμεσων φόρων, χωρίς όμως να είναι σαφής η τάση τους για μείωση των ανισοτήτων.

Η σχέση μεταξύ αριθμού φορολογουμένων και ποσοστών φόρου που παρουσιάζεται στα γραφήματα 3,6,9,12 για τα έτη 1987, 1990, 1993 και 1996 φαίνεται ότι στην περιφέρεια της πρωτεύουσας στο 40% των φορολογουμένων με χαμηλά εισοδήματα αντιστοιχεί ποσοστό φόρου 3,9% το 1987, 3,4% το 1990, 3,7% το 1993, το 2,1% το 1996. Αντίστοιχα στην υπόλοιπη χώρα στο 40% των φορολογουμένων με χαμηλά εισοδήματα αντιστοιχεί ποσοστό φόρου 2,7% το 1987, 1,5% το 1990, 4,0% το 1993, το 1,2% το 1996. Επίσης για το 80% των φορολογούμενων της περιφέρειας της πρωτεύουσας αντιστοιχεί ποσοστό φόρου 36,8% το 1987, 28,8% το 1990, 23,2% το 1993, το 20,6% το 1996. Αντίστοιχα στην υπόλοιπη χώρα στο 80% των φορολογουμένων αντιστοιχεί ποσοστό φόρου 35,7% το 1987, 24,1% το 1990,

30,4% το 1993, το 18,0% το 1996.

Διανομή του εισοδήματος ανά περιφέρεια και κατανομή των φόρων στην περιφέρεια πρωτευούσης και την υπόλοιπη χώρα

Από τον πίνακα 5 φαίνεται ότι η κατανομή των εισοδημάτων μεταξύ της περιφέρειας πρωτευούσης και την υπόλοιπη χώρα παρουσιάζει μια σχετική ανισοκατανομή σε σχέση με το εισόδημα, αφού στο 39% του πληθυσμού που βρίσκεται στην περιφέρεια πρωτευούσης αναλογεί το 44,7% του εισοδήματος, αντίστοιχα στο 61% του πληθυσμού αντιστοιχεί το 55,3% του συνολικού εισοδήματος. Επίσης σε ότι αφορά τους φόρους η περιφέρεια της πρωτευούσης πληρώνει το 54,2 % των φόρων και η υπόλοιπη χώρα το 45,2%. Από αυτά τα στοιχεία, σε συνδυασμό με την μέση επιβάρυνση του εισοδήματος, διαπιστώνουμε ότι την μεγαλύτερη φορολογική επιβάρυνση παρουσιάζει η περιφέρεια της πρωτεύουσας. Αυτό επιβεβαιώνεται και από τα σχετικά γραφήματα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Από τα συγκεντρωθέντα στατιστικά στοιχεία, την ανάλυση τους και τα στοιχεία της υπάρχουσας βιβλιογραφίας, τα κύρια συμπεράσματα που μπορούμε να διατυπώσουμε είναι τα εξής:

- Η κατανομή του φορολογικού βάρους του φόρου εισοδήματος είναι άνιση και κυρίως στηρίζεται στους μισθωτούς και τους συνταξιούχους, που αδυνατούν να αποκρύψουν τα εισοδήματα τους.
- Η ομάδα των εμπόρων, βιοτεχνών και των βιομηχάνων καθώς και η ομάδα των εισοδηματιών παρουσιάζουν μικρότερα εισοδήματα, λόγω της δυνατότητας τους να αποκρύπτουν τα πραγματικά τους εισοδήματα, με αποτέλεσμα να μην καταβάλουν το μέρος του φορολογικού βάρους που τους αναλογεί.
- Οι εισοδηματικές ανισότητες παρουσιάζονται μεγαλύτερες μέσα στις διάφορες επαγγελματικές και κοινωνικές ομάδες παρά από ότι μεταξύ τους.
- Παρουσιάζεται μια ανισοκατανομή των εισοδημάτων μεταξύ πρωτεύουσας και λοιπής χώρας, αλλά με μεγαλύτερη αναλογικά φορολογική επιβάρυνση της πρωτεύουσας .
- Η φορολογική επιβάρυνση είναι μεγαλύτερη, αναλογικά με το μέγεθος τους για τα μικρότερα εισοδηματικά κλιμάκια, με συνεχή όμως μείωση του μέσου φόρου.
- Η σχετική μείωση της φορολογίας για τα χαμηλά εισοδηματικά κλιμάκια, είναι αναποτελεσματική λόγω της μεγάλης φοροδιαφυγής, με αποτέλεσμα το φορολογικό βάρος να επιρρίπτεται σε αυτούς που δεν μπορούν να φοροδιαφύγουν.
- Ένα πολύ μεγάλο μέρος του πληθυσμού έχει εισοδήματα κάτω από το όριο της φτώχειας και ένα πολύ μεγαλύτερο κάτω από το μέσο δηλωθέν εισόδημα.
- Η άνιση σχέση αμέσων και εμμέσων φόρων, παρόλο που δεν μελετήσαμε το φορολογικό βάρος που προέρχεται από τους εμμέσους φόρους, μας επιτρέπει να συμπεράνουμε ότι η επιβάρυνση των χαμηλών εισοδηματικά ομάδων είναι ακόμα μεγαλύτερη.
- Η μη θέσπιση αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής των φορολογικών συντελεστών επιδεινώνει ακόμα περισσότερο την άνιση κατανομή του φορολογικού βάρους, αφού όπως προαναφέρθηκε λόγω του υψηλού πληθωρισμού που είχαμε την περίοδο 1987-1996, η επιβάρυνση των χαμηλών εισοδηματικά ομάδων ήταν ακόμα μεγαλύτερη.

Από τα συμπεράσματα αυτά γίνεται εμφανής η άμεση ανάγκη κρατικής παρέμβασης για την αντιστροφή της κατανομής των εισοδημάτων και του φορολογικού βάρους, με βάση τις αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης και κοινωνικής αλληλεγγύης. Επιπλέον αναδεικνύεται η ανάγκη άμεσης αναμόρφωσης του φορολογικού συστήματος και των αρχών που το διέπουν, με πρωταρχικούς στόχους την πάταξη της φοροδιαφυγής, τον εντοπισμό των πραγματικών εισοδημάτων, την δίκαιη φορολόγηση και την βελτίωση της αναδιανεμητικής λειτουργίας του κράτους.

Επίσης ,πρέπει να τονίσουμε το ιδιαίτερα μεγάλο μέγεθος του φορολογικού βάρους και την ανάγκη, για την κάλυψη των οικονομικών αναγκών του Δημόσιου τομέα, όχι επιβολής νέων φόρων αλλά με την αποτελεσματική είσπραξη των εσόδων των υπαρχόντων φόρων, καθώς και με την εξισορρόπηση των αμέσων και εμμέσων φόρων και την ορθολογικοποίηση του φορολογικού μας συστήματος στο σύνολο του.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΔΙΑΝΟΜΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΦΟΡΩΝ ΣΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ

Ομαδες επαγγελματων και οικονομικα ετη		Φορολογουμενοι			Δηλωθεν εισοδημα			Συνολο φορου			Δηλωθεν εισοδημα -Συνολο φορου		
ΟΜΑΔΕΣ	ΕΤΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΡΥΘ	%ΣΥΝ	ΠΟΣΟ	ΡΥΘ.	%ΣΥΝ	ΠΟΣΟ	ΡΥΘ	%ΣΥΝ	ΚΑΘ.ΠΟΣΟ	ΡΥΘ	- %
Εισοδηματίες	1987	183.608		8,4	82.476,1	0,20	4,0	9.030	0,22	4,3	72.546,10	0,21	12,0
	1988	209.995	0,08	8,5	104.313,9	0,27	4,3	13.240,8	0,33	5,4	90.473,28	0,30	13,1
	1989	240.925	0,08	8,5	124.331,9	0,27	4,3	13.240,8	0,33	5,4	111.091,28	0,30	13,1
	1990	270.257	0,08	8,7	169.050,5	0,37	4,9	15.098,0	0,18	2,8	153.952,50	0,55	15,0
	1991	299.980	0,08	8,7	186.833,8	0,31	4,0	18.429,5	0,28	4,8	168.404,25	0,52	10,5
	1992	257.285	0,08	8,0	233.877,8	0,36	4,4	25.060,7	0,37	5,4	208.817,10	0,25	11,4
	1993	281.473	0,08	8,1	282.826,7	0,29	4,4	43.886,7	0,37	6,0	238.726,70	0,31	15,7
	1994	583.078	0,07	8,1	299.858,7	0,28	4,2	28.888,7	0,50	6,8	271.058,95	0,72	8,2
	1995	488.868	0,04	10,7	296.899,5	0,30	4,5	27.920,9	0,28	5,2	268.857,60	0,39	8,6
	1996	477.158	0,04	10,7	289.856,9	0,43	4,8	31.589,0	0,25	5,2	258.784,95	0,73	8,6
	1997	548.670		25,2	137.649,9	0,13	20,8	80.595,5		26,0	387.067,60	0,13	17,0
Εμποροι, βιομήχανοι κλπ.	1987	308.316	0,10	23,6	165.328,0	0,16	25,0	27.702,0	0,2	26,2	298.990,90	0,15	17,7
	1988	348.359	0,09	23,6	187.388,8	0,17	25,0	28.775,8	0,15	27,0	333.936,20	0,15	17,0
	1989	618.270	0,09	25,2	207.337,7	0,16	28,0	96.600,9	0,19	25,2	537.620,80	0,18	11,2
	1990	635.270	0,09	25,2	887.337,7	0,16	28,0	96.600,9	0,19	25,2	537.620,80	0,18	11,2
	1991	888.905	0,09	27,6	884.858,3	0,29	19,8	103.885,7	0,20	27,2	761.869,90	0,29	11,0
	1992	877.263	0,09	23,5	1.070.787,8	0,31	19,8	126.884,0	0,23	27,8	891.804,60	0,27	12,4
	1993	867.416	0,07	22,2	1.173.121,0	0,07	19,7	57.779,5	0,55	21,0	1.066.677,70	0,16	5,1
	1994	880.186	0,07	21,9	1.361.176,8	0,16	19,8	74.777,5	0,58	20,9	1.286.776,70	0,16	5,8
	1995	701.513	0,05	16,3	1.703.089,9	0,19	21,2	123.761,5	0,78	25,5	1.579.100,75	0,45	6,9
	1996	771.869	0,04	16,8	2.356.897,2	0,12	21,9	165.897,5	0,28	25,7	2.190.999,25	0,11	7,6
	1997	730.887	0,01	17,8	2.308.617,7	0,12	20,7	165.897,7	0,28	28,3	2.142.719,95	0,11	7,9
Γεωργοί κλπ.	1987	42.780		1,8	18.603,0	0,3	0,5	963,0	0,47	0,2	18.620,00	0,28	6,3
	1988	44.097	0,07	1,8	20.228,9	0,25	0,7	888,7	0,90	0,1	19.758,80	0,88	9,2
	1989	46.960	0,05	1,8	27.411,2	0,25	0,6	999,7	0,53	0,2	28.722,90	0,25	3,7
	1990	48.760	0,05	1,8	27.411,2	0,25	0,6	999,7	0,53	0,2	28.722,90	0,25	3,7
	1991	48.760	0,04	2,7	37.863,8	0,37	0,9	1.915,3	0,58	0,3	38.728,80	0,37	3,5
	1992	87.185	0,16	2,0	66.873,7	0,28	0,9	2.709,0	0,05	0,4	67.577,90	0,81	3,9
	1993	108.791	0,08	2,5	66.802,0	0,08	1,5	2.402,0	0,00	0,8	67.200,00	0,00	0,2
	1994	134.050	0,49	3,8	198.996,9	0,03	1,7	2.498,6	0,03	0,8	125.998,50	0,08	9,5
	1995	350.958	0,12	3,8	249.869,6	0,30	2,5	2.670,0	0,45	0,6	247.687,00	0,05	4,8
	1996	398.135	0,00	6,9	314.976,8	0,00	2,8	6.925,6	0,49	1,4	311.893,75	0,28	2,9
	1997	868.206		12,4	1.057.668,2	0,28	14,8	97.862,7	0,47	12,7	960.867,80	0,28	6,5
Μισθωτοί, γενικά	1987	1.002.482	0,04	41,1	1.271.880,5	0,15	30,8	101.146,3	0,06	36,6	1.108.937,30	0,16	8,8
	1988	1.044.976	0,04	41,0	1.408.897,8	0,23	30,5	90.978,8	0,05	36,9	1.386.171,00	0,28	8,8
	1989	1.095.670	0,05	41,7	1.099.965,9	0,58	29,0	100.472,8	0,33	35,2	999.560,80	0,58	9,6
	1990	1.147.988	0,05	41,7	1.099.965,9	0,58	29,0	100.472,8	0,33	35,2	999.560,80	0,58	9,6
	1991	1.787.988	0,05	40,7	2.388.880,1	0,58	29,8	189.859,9	0,39	35,4	2.208.788,60	0,57	7,8
	1992	1.258.235	0,08	43,3	2.800.706,5	0,57	31,5	274.686,5	0,70	42,3	2.688.070,00	0,22	7,4
	1993	1.333.613	0,06	43,7	3.509.600,7	0,15	31,4	418.886,5	0,75	43,5	3.090.714,00	0,46	5,6
	1994	1.378.800	0,04	43,9	3.768.842,9	0,13	30,7	184.888,7	0,55	47,4	3.605.570,80	0,19	4,9
	1995	1.268.209	0,05	46,9	3.721.508,5	0,19	25,7	195.001,3	0,55	30,4	3.525.507,75	0,17	4,7
	1996	1.580.271	0,03	37,8	4.074.998,8	0,19	42,9	287.890,8	0,54	46,1	4.777.808,05	0,11	5,3
	1997	1.586.017		37,8	4.028.078,8	0,12	42,3	283.843,8	0,34	48,7	4.706.865,70	0,11	17,9
Ελεύθεροι επαγγελματίες	1987	89.205	0,06	7,0	146.603,7	0,14	8,7	25.327,0	0,14	8,6	121.672,70	0,14	17,2
	1988	97.686	0,07	7,0	170.988,8	0,22	8,7	27.847,8	0,07	8,7	151.974,85	0,27	10,1
	1989	101.895	0,05	7,0	225.825,9	0,56	8,1	27.886,9	0,22	10,1	192.620,50	0,54	12,6
	1990	106.909	0,05	7,0	225.825,9	0,56	8,1	27.886,9	0,22	10,1	192.620,50	0,54	12,6
	1991	186.909	0,07	7,0	269.868,9	0,58	8,1	31.899,2	0,37	10,5	238.805,60	0,57	15,2
	1992	178.903	0,07	3,8	336.678,0	0,03	8,0	48.387,5	0,96	16,6	287.778,50	0,40	16,9
	1993	116.470	0,05	3,8	407.815,9	0,16	8,2	53.661,7	0,52	12,7	354.154,20	0,32	8,2
	1994	191.878	0,07	3,8	477.915,2	0,18	8,4	77.788,0	0,05	13,3	400.127,20	0,16	8,4
	1995	127.025	0,05	3,8	625.738,9	0,39	8,4	80.788,2	0,55	12,8	544.950,80	0,39	17,0
	1996	151.869	0,02	3,3	998.188,9	0,47	8,8	98.188,7	0,29	13,5	899.882,95	0,73	11,6
	1997	350.000	0,01	16,4	248.926,1	0,11	17,0	98.087,0	0,21	17,0	300.795,90	0,13	11,9
Συνταξιούχοι	1987	388.153	0,11	16,7	478.868,9	0,23	17,9	49.625,7	0,22	16,7	382.223,50	0,24	11,4
	1988	407.078	0,05	16,0	557.898,9	0,92	17,8	46.988,0	0,05	16,6	484.878,05	0,57	9,8
	1989	430.503	0,05	16,4	661.067,7	0,54	18,0	59.888,2	0,15	16,8	588.853,00	0,52	9,8
	1990	453.777	0,05	16,4	661.067,7	0,54	18,0	59.888,2	0,15	16,8	588.853,00	0,52	9,8
	1991	483.777	0,08	17,1	897.986,3	0,57	18,9	80.977,9	0,39	18,8	829.986,05	0,58	8,9
	1992	476.202	0,49	17,8	1.030.687,7	0,51	18,5	93.760,0	0,2	18,7	956.794,95	0,55	8,0
	1993	569.156	0,11	19,4	1.230.885,1	0,18	18,0	43.498,7	0,46	16,6	1.184.766,70	0,24	3,7
	1994	597.189	0,08	18,7	1.297.897,0	0,18	16,9	58.859,0	0,19	16,7	1.239.498,05	0,18	4,7
	1995	841.507	0,05	21,7	1.867.871,5	0,39	18,5	97.896,9	0,51	16,4	1.805.745,80	0,39	3,6
	1996	878.764	0,06	22,0	2.222.351,6	0,17	20,0	97.296,1	0,35	14,9	2.125.885,70	0,16	4,4

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΔΙΑΝΟΜΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΦΟΡΩΝ ΣΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ

Ομαδες επαγγελματων και οικονομικα ετη		Φορολογουμενοι	Δηλωθεν εισοδημα		Συνολο φορου		
ΟΜΑΔΕΣ	ΕΤΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟ	ΜΕΣΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΠΟΣΟ	ΜΕΣΟΣ ΦΟΡΟΣ	%ΣΥΝ
Εισοδηματίες	1987	183.608	82.476,1	449.197	9.930	54.083	4,3
	1988	198.302	101.313,8	510.907	13.240,3	66.768	5,0
	1989	204.250	126.114,3	617.451	12.755,8	62.452	5,1
	1990	210.351	153.059,5	727.639	15.076,9	71.675	4,8
	1991	222.780	185.533,0	832.808	19.422,6	87.183	4,6
	1992	257.285	232.877.8	905.136	25.960,4	100.901	5,1
	1993	281.443	286.826,1	1.019.127	16.399,7	58.270	6,0
	1994	293.820	332.853,7	1.132.849	20.998,5	71.467	5,8
	1995	409.998	436.312,5	1.064.182	27.260,7	66.490	5,4
	1996	428.068	494.958,3	1.156.261	34.204,0	79.903	5,2
Έμποροι, βιομήχανοι κλπ.	1987	548.510	427.643,2	779.645	59.775,6	108.978	26,0
	1988	599.336	495.329,0	826.463	71.492,8	119.287	27,2
	1989	618.254	601.330,9	972.628	68.115,0	110.173	27,0
	1990	635.370	697.311,7	1.097.489	79.690,9	125.424	25,3
	1991	655.225	864.058,3	1.318.720	103.055,1	157.282	24,6
	1992	677.262	1.048.154,9	1.547.636	126.550,0	186.855	24,9
	1993	687.110	1.124.124,0	1.636.018	57.449,6	83.610	21,0
	1994	689.189	1.303.436,8	1.891.262	73.321,6	106.388	20,2
	1995	704.513	2.103.884,7	2.986.296	131.484,0	186.631	26,3
	1996	711.682	2.356.214,2	3.310.768	165.917,0	233.134	25,4
Γεωργοί κλπ.	1987	39.957	8.941,7	223.783	654,1	16.370	0,3
	1988	42.788	11.603,0	271.174	963,0	22.506	0,4
	1989	44.824	20.442,3	456.057	686,7	15.320	0,3
	1990	48.409	27.611,5	570.379	844,7	17.449	0,3
	1991	56.700	37.063,8	653.683	1.315,3	23.198	0,3
	1992	84.185	66.673,4	791.987	2.102,0	24.969	0,4
	1993	108.721	99.082,9	911.350	2.283,2	21.001	0,8
	1994	121.829	128.426,2	1.054.151	3.195,6	26.230	0,9
	1995	300.730	242.592,6	806.679	4.640,7	15.431	0,9
	1996	328.135	311.748,9	950.063	6.825,8	20.802	1,1
Μισθωτοί, γενικά	1987	965.206	1.057.860,2	1.095.994	97.962,4	101.494	42,7
	1988	1.002.482	1.213.080,5	1.210.077	104.146,2	103.888	39,6
	1989	1.034.276	1.488.044,8	1.438.731	98.873,8	95.597	39,3
	1990	1.095.060	1.911.965,7	1.745.992	133.375,9	121.798	42,4
	1991	1.151.256	2.388.659,1	2.074.829	182.252,2	158.307	43,4
	1992	1.258.733	2.900.706,5	2.304.465	214.666,5	170.542	42,3
	1993	1.333.617	3.328.604,1	2.495.922	118.859,5	89.126	43,5
	1994	1.378.998	3.766.515,2	2.731.342	161.001,4	116.752	44,4
	1995	1.466.207	4.431.508,5	3.022.430	195.904,8	133.613	39,1
	1996	1.507.774	4.973.720,5	3.298.718	261.829,6	173.653	40,1
Ελεύθεροι επαγγελματίες	1987	88.014	129.079,9	1.466.584	22.213,5	252.386	9,7
	1988	93.205	146.993,1	1.577.095	25.321,0	271.670	9,6
	1989	97.086	179.369,6	1.847.533	24.544,8	252.815	9,7
	1990	101.836	225.526,6	2.214.606	32.886,4	322.935	10,4
	1991	106.344	282.058,1	2.652.318	44.032,2	414.054	10,5
	1992	110.493	339.576,0	3.073.281	55.397,5	501.367	10,9
	1993	116.340	404.516,6	3.477.021	33.062,1	284.185	12,1
	1994	120.570	476.416,5	3.951.368	44.766,9	371.294	12,3
	1995	127.026	636.736,3	5.012.645	69.798,5	549.482	13,9
	1996	131.893	728.090,7	5.520.313	86.408,4	655.140	13,2
Συνταξιούχοι	1987	350.909	348.426,1	992.924	38.991,0	111.114	17,0
	1988	388.153	429.868,9	1.107.473	47.625,4	122.697	18,1
	1989	407.079	531.529.3	1.305.715	46.889,9	115.186	18,6
	1990	430.503	661.064,4	1.535.563	53.000,5	123.113	16,8
	1991	463.141	837.106,3	1.807.455	69.747,3	150.596	16,6
	1992	516.202	1.039.584,7	2.013.911	83.460,0	161.681	16,4
	1993	569.159	1.230.095,1	2.161.250	45.328,7	79.642	16,6
	1994	614.317	1.427.977,0	2.324.495	59.552,0	96.940	16,4
	1995	831.597	1.897.024,6	2.281.183	71.979,6	86.556	14,4
	1996	878.764	2.222.351,8	2.528.952	97.296,1	110.719	14,9
ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ							

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Κατανομή στα διάφορα κλιμάκια εισοδήματος για τα έτη 1987,1990,1993,1996

ΚΛΙΜΑΚΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΙΑΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΙ		ΔΗΛΩΘΕΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ			ΣΥΝΟΛΟ ΦΟΡΟΥ		ΔΗΛΩΘΕΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΣΥΝΟΛΟ ΦΟΡΟΥ	
	Αριθμός σε χιλ.	επί % του συνόλου	Ποσά σε εκατ. δρχ.	επί % του συνόλου	μέσο εισόδημα	Ποσά σε εκατ. δρχ.	επί % του συνόλου	μέσος φόρος του εισοδήματος	φόρος % του συνόλου
1987									
ΕΩΣ 100	124.032	5,7	4.228,3	0,2	34.090	176,2	0,1	1.421	4,2
100-200	98.677	4,5	14.712,3	0,7	149.096	10.876,5	0,0	1.571	1,1
200-300	101.909	4,7	25.480,1	1,2	250.028	17.143,5	0,2	3.405	1,4
300-500	301.940	13,9	125.480,1	6,1	415.580	2.612,3	1,1	8.651	2,1
500-600	168.734	7,8	92.552.9,7	4,5	548.514	2.405,9	1,0	14.259	1,4
600-800	312.872	14,4	218.557,6	10,6	698.553	8.311,6	3,6	26.629	2,7
800-1.000	275.981	12,7	247.409,5	12,0	896.473	14.923,9	11,2	54.076	5,4
1000-2.000	624.074	28,7	856.520,1	41,7	1.372.466	94.695,2	41,3	151.737	11,1
2.001 ΚΑΙ ΑΝΩ	167.985	7,7	469.344,3	22,9	2.793.966	105.879,5	46,1	630.291	22,6
ΣΥΝΟΛΟ	2.176.204	100	2.054.427,4	100	944.042	229.526,8	100	105.471	11.2
1990									
Έως < 100	106.950	4,3	3.440,1	0,1	32.165	161,9	0,1	1.514	4,7
100 - 200	89.857	3,6	13.549,2	0,4	150.786	230,6	0,1	2.567	1,7
200 - 300	92.306	3,7	22.966,3	0,6	248.806	277,1	0,1	3.002	1,2
300 - 500	189.523	7,5	75.573,2	2,1	398.755	688,2	0,2	3.632	0,9
500-600	99.179	3,9	54.445,6	1,5	548.963	507,8	0,2	5.120	0,9
600-800	225.505	8,9	157.960,1	4,3	700.473	1.624,4	0,5	7.203	1,0
800-1.000	231.683	9,2	208.693,9	5,7	900.773	2.804,9	0,9	12.107	1,3
1.000 - 2.000	898.428	35,6	1.304.204,8	35,5	1.451.652	58.747,5	18,7	65.390	0,5
2.000 και άνω	588.098	23,3	1.834.460,2	49,9	3.119.310	249.832,6	79,4	424.815	13,6
ΣΥΝΟΛΟ	2.521.529	100,0	3.675.239,7	100,0	1.457.544	314.875,3	100,0	128.875	8,6
1993									
Έως 500	439.971	14,2	87.833,0	1,4	199.634	3.209,1	1,2	7.294	3,7
500-1.000	428.135	13,8	326.497,1	5,0	762.603	2.706,8	1,0	6.322	0,8
1.000-1.500	528.860	17,1	657.126,0	10,2	1.242.533	6.471,6	2,4	12.237	1,0
1.500-2.000	429.916	13,9	748.921,7	11,6	1.742.019	12.229,5	4,5	28.446	1,6
2.000-2.500	353.491	11,4	791.988,0	12,2	2.240.476	15.796,3	5,8	44.610	2,0
2.500-3.000	249.593	8,1	682.391.1	10,5	2.734.015	17.484,4	6,4	70.052	2,6
3.000-4.000	295.350	9,5	1.017.591,2	15,7	3.445.374	36.444,0.	13,3	123.393	3,6
4.000-5.500	226.827	7,3	1.055.203,2	16,3	4.652.018	49.405,2	18,1	217.810	4,7
5.500 ΚΑΙ ΑΝΩ	144.247	4,6	1.105.697,4	17,1	7.665.306	129.662,7	47,4	898.893	11,7
ΣΥΝΟΛΟ	3.096.390	100	6.473.248,8	100	2.090.579	273.382,7	100	88.291	4,2
1996									
Έως 500	556.713	14,0	82.415,3	0,7	148.039	2.802,0	0,4	5.033	3,4
500-1.000	388.243	9,7	294.490,3	2,7	758.521	2.006,3	0,3	5.168	0,7
1.000-1.500	470.556	11,8	586.657,7	5,3	1.246.733	2.711,1	0,4	5.761	0,5
1.501-2000	476.522	12,0	826.748,7	7,5	1.734.964	7.952,3	1,2	16.688	1,0
2.000-2.500	365.384	9,2	819.586,1	7,4	2.243.082	12.180,4	1,9	33.336	1,5
2.500-3.000	329.954	8,3	905.537,3	8,2	2.744.435	18.283,8	2,8	55.413	2,0
3.000-4.000	512.797	12,9	1.773.103,6	16,0	3.457.711	59.032,6	9,0	115.119	3,3
4.000-5.500	411.461	10,3	1.918.629,0	17,3	4.662.967	98.767,0	15,1	240.040	5,1
5.500 ΚΑΙ ΑΝΩ	474.686	11,9	3.867.643,3	34,9	8.147.793	448.745,3	68,8	945.352	11,6
ΣΥΝΟΛΟ	3.986.316	100	11.074.811,3	100	2.778.207	652.480,9	100	10.422.3	5,89%
ΠΗΓΗ:ΕΣΥΕ									

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΤΗΝ ΔΕΚΑΕΤΙΑ 87-96

ΟΜΑΔΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΤΗ		ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΙ		ΔΗΛΩΘΕΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ			ΣΥΝΟΛΟ ΦΟΡΟΥ			ΔΗΛΩΘΕΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ-ΣΥΝΟΛΟ ΦΟΡΟΥ	
		Αριθμός	ρυθμός μεταβολής	Ποσά σε εκατ.	Μέσο εισόδημα	ρυθμός μεταβολής	Ποσά σε εκατ.	Μέσος φόρος	ρυθμός μεταβολής	Ποσά σε εκατ.	φόρος επί του συνόλου του εισοδήματος
Όλες οι ομάδες	1987	2.176.204		2.054.427,4	944.042		229.526,8	105.471		1.824.900,60	11,2%
	1988	2.324.268	0,068038	2.398.188,4	1.031.804	0,167327	262.788,8	113.063	0,144916	2.135.399,60	11,0%
	1989	2.405.769	0,035065	2.946.831,2	1.224.902	0,228774	251.866,0	104.693	-0,058435	2.694.965,20	8,5%
	1990	2.521.529	0,048118	3.675.239,7	1.457.544	0,247184	314.875,3	124.875	0,25017	3.360.364,40	8,6%
	1991	2.655.446	0,053109	4.594.478,5	1.730.210	0,250117	419.824,7	158.100	0,333305	4.174.653,80	9,1%
	1992	2.904.160	0,093662	5.627.573,3	1.937.763	0,224856	508.136,4	174.968	0,210354	5.119.436,90	9,0%
	1993	3.096.390	0,066191	6.473.248,8	2.090.579	0,150274	273.382,7	88.291	-0,53801	6.199.866,10	4,2%
	1994	3.218.723	0,039508	7.435.624,9	2.310.116	0,14867	362.836,2	112.727	0,32721	7.072.788,70	4,9%
	1995	3.840.071	0,193042	9.748.059,2	2.538.510	0,310994	501.068,3	130.484	0,380977	9.246.990,90	5,1%
	1996	3.986.316	0,038084	11.074.811,3	2.778.207	0,136104	652.480,9	163.680	0,30218	10.422.330,40	5,9%
ΠΗΓΗ:ΕΣΥΕ											

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: Κατανομή φόρου και αναλογιών αυτού στην Περιφέρεια Πρωτεύουσας και τη Λοιπή Χώρα.

	Σύνολο Ελλάδος	Περιφέρεια Πρωτευούσης	Λοιπή Χώρα
Αριθμός φορολογούμενων	3.986.316	1.541.580	2.444.736
% του συνόλου	100,0	38,7%	61,3%
Δηλωθέν εισόδημα (εκατ. δρχ.)	11.074.811,3	4.980.241,2	6.094.570,1
% του συνόλου	100,0	44,7%	55,3%
Σύνολο φόρου (εκατ. δρχ.)	652.480,9	353.393,6	299.087,3
% του συνόλου	100,0	54,2%	45,2%
Μέσος φόρος (δραχμές)	163.680	229.241	122.339
Μέση επιβάρυνση % δηλωθέντος εισοδήματος	5,9%	7,1%	4,9%
ΠΗΓΗ ΕΣΥΕ.			

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΔΗΛΩΘΕΝΤΩΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1987.

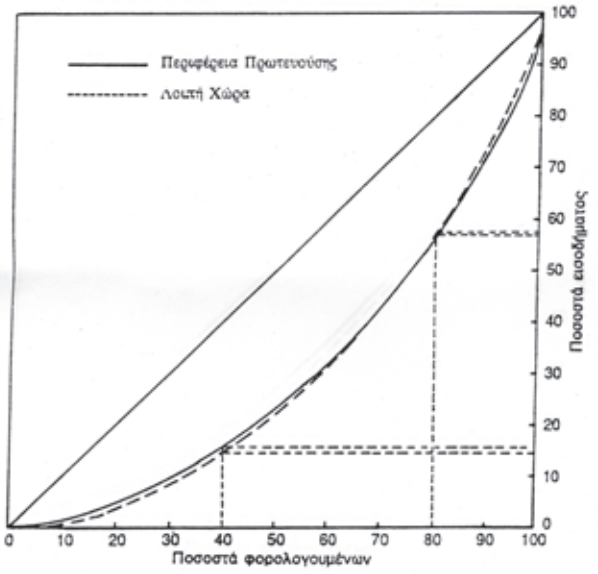

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ

ΓΡΑΦΗΜΑ 2

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΔΗΛΩΘΕΝΤΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1987.

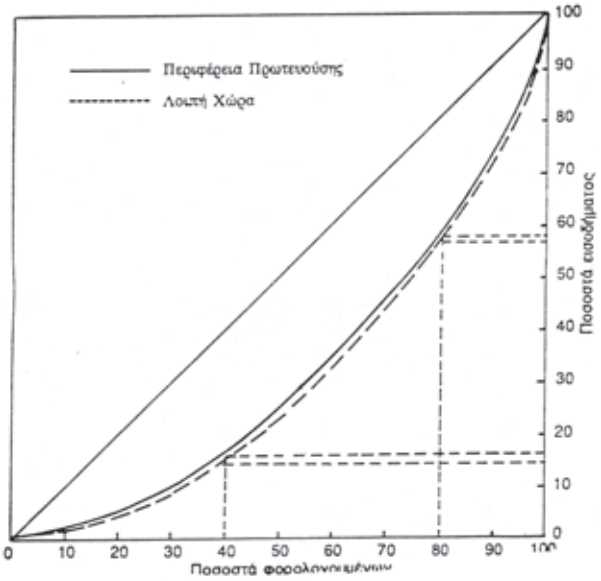

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ

ΓΡΑΦΗΜΑ 3

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1987.

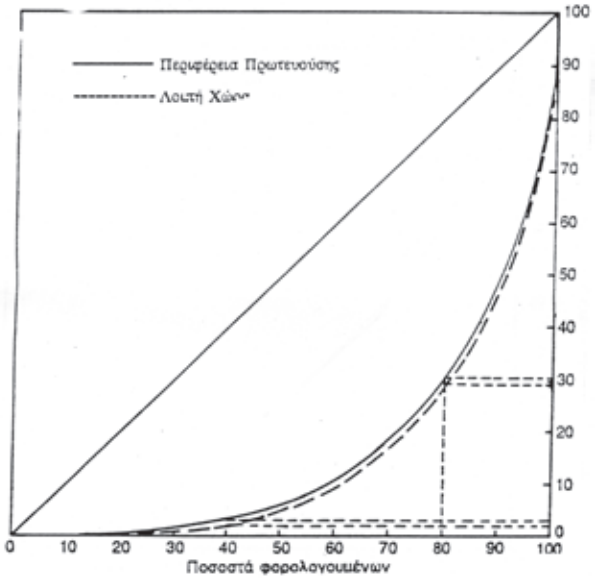

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ

ΓΡΑΦΗΜΑ 4

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΔΗΛΩΘΕΝΤΩΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1990.

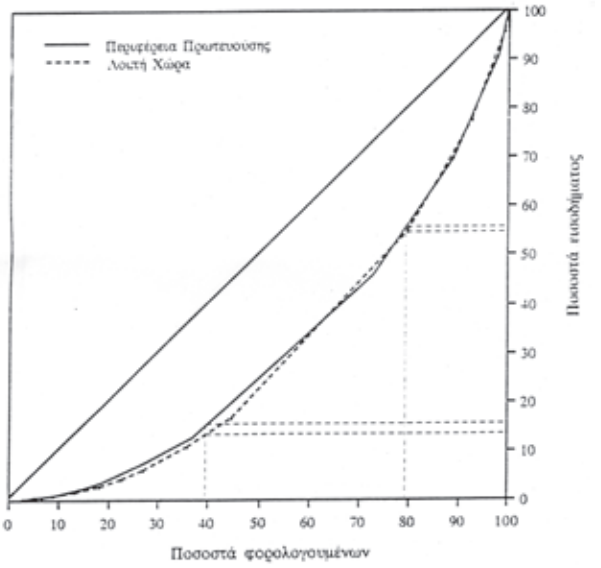

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ

ΓΡΑΦΗΜΑ 5

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΔΗΛΩΘΕΝΤΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΥ

ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1990.

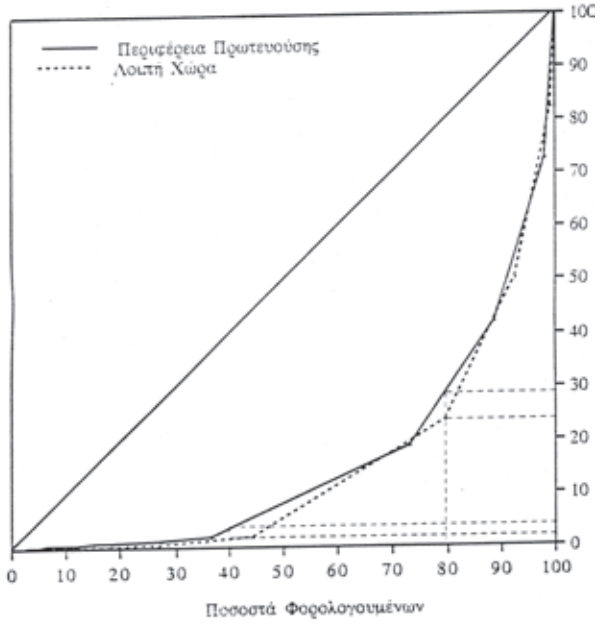

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ

ΓΡΑΦΗΜΑ 6

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΟΥ

ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1990.

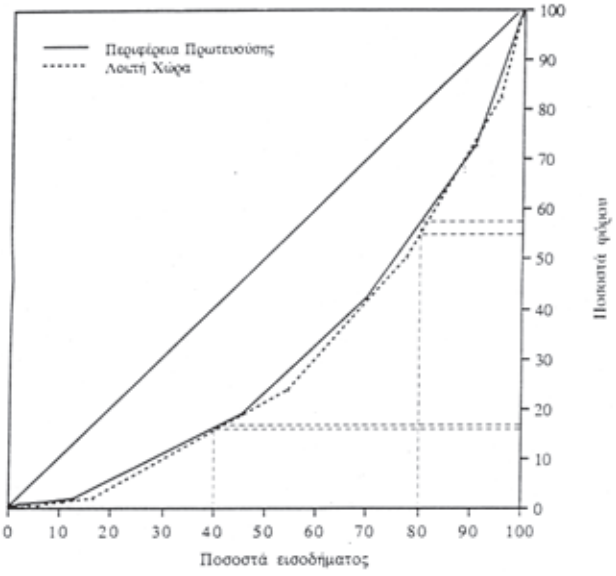

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ

ΓΡΑΦΗΜΑ 7

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΔΗΛΩΘΕΝΤΩΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1993.

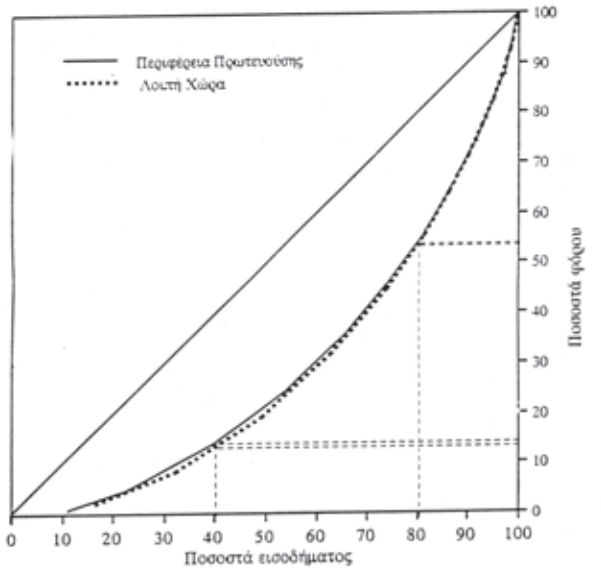

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ

ΓΡΑΦΗΜΑ 8

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΔΗΛΩΘΕΝΤΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΥ

ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1993.

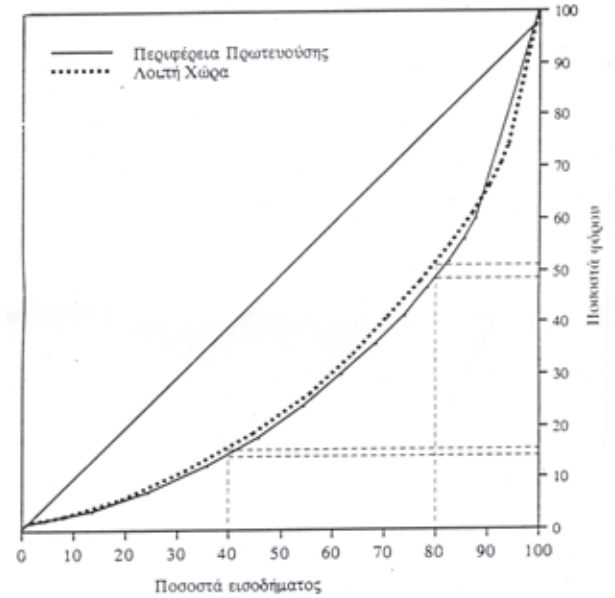

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ

ΓΡΑΦΗΜΑ 11

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΔΗΛΩΘΕΝΤΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΥ

ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1996.

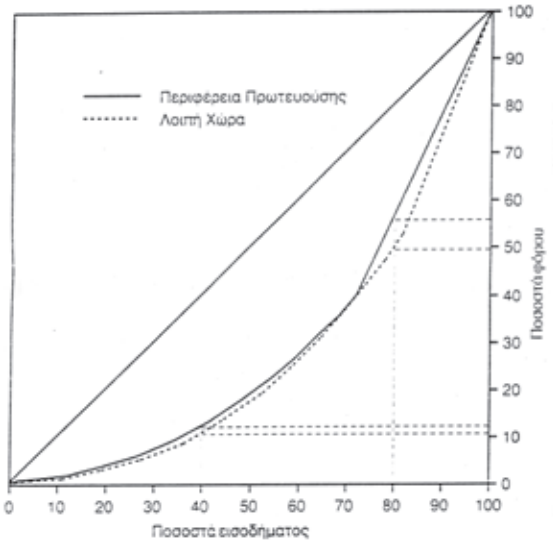

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ

ΓΡΑΦΗΜΑ 12

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΟΥ

ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1996.

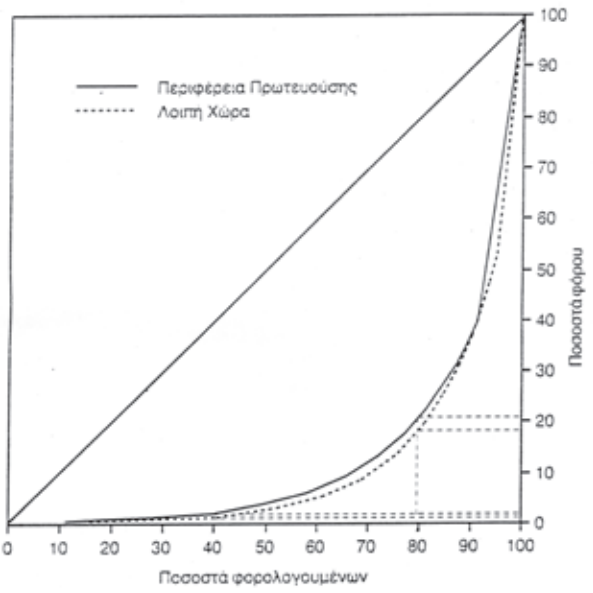

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ

ΓΡΑΦΗΜΑ 9

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΟΥ

ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1993.

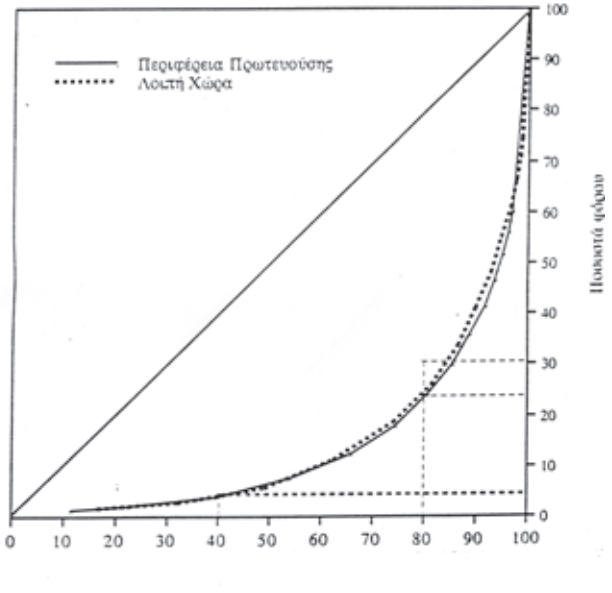

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ

ΓΡΑΦΗΜΑ 10

ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΔΗΛΩΘΕΝΤΩΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1996.

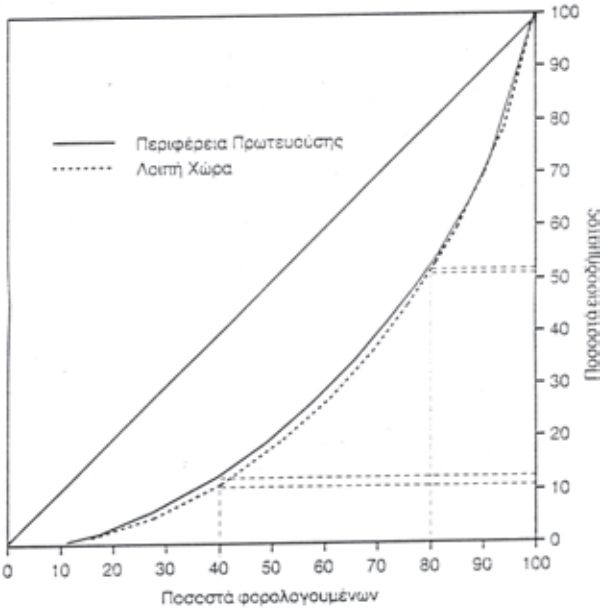

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ

Η φορολογία εισοδήματος

Παρά την αύξηση του αριθμού των φορολογουμένων, που διπλασιάστηκαν σχεδόν κατά την τελευταία δεκαετία (βλ. Πίνακα), και την αύξηση του δηλωθέντος οικογενειακού εισοδήματος, ο φόρος εισοδήματος συνεχίζει να επιβαρύνει δυσανάλογα τα εισοδήματα των μισθωτών και των συνταξιούχων. Το 1997 οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι μαζί πλήρωσαν το 57% του φόρου εισοδήματος, έχοντας δηλώσει το 66% του συνολικού δηλωθέντος εισοδήματος.

Είναι χαρακτηριστικό ότι ενώ οι μισθοί και τα ημερομίσθια αντιπροσωπεύουν σύμφωνα με τους Εθνικούς Λογαριασμούς το 50% του Εθνικού Εισοδήματος, αντιπροσωπεύουν συγχρόνως τα 2/3 του εισοδήματος που δηλώνεται. Επίσης, παρά την σημαντική αύξηση του φορολογούμενου εισοδήματος κατά την τελευταία περίοδο, το οικογενειακό εισόδημα που δηλώνεται αντιπροσωπεύει (το 1995 για το οποίο υπάρχουν στοιχεία) μόλις το 52% του εθνικού μας εισοδήματος.

Η προσπάθεια καταπολέμησης της φοροδιαφυγής και της απαλλαγής από την φορολογία, δεν έχει αμφισβητήσει την μεγάλη εξάρτιση της φορολογίας εισοδήματος από τους μισθούς και τις συντάξεις. Είναι επομένως αναγκαία μια φορολογική μεταρρύθμιση, η οποία δεν θα αυξήσει μόνο το εισόδημα που φορολογείται, αλλά θα διαμορφώσει μια νέα σχέση μεταξύ της φορολογίας που επιβαρύνει τις διάφορες επαγγελματικές ομάδες.

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΦΟΡΟΥ ΚΑΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

Επαγγελματικές ομάδες	1980	1985	1990	1995	1997
1.Εισοδηματίες	5,6%	4,2%	4,6%	5,4%	5,2%
2.Έμποροι, βιομήχανοι κ.λ.π.	28,1%	23,1%	24,6%	26,3%	24,0%
3.Γεωργοί	0,1%	0,2%	0,3%	0,9%	1,1%
4.Ελεύθεροι Επαγγελματίες	12,3%	9,3%	10,5%	12,3%	12,8%
5.Μισθωτοί	39,2%	46,5%	43,4%	39,1%	41,2%
6.Συνταξιούχοι	14,6%	16,7%	16,6%	14,4%	15,6%
7.ΣΥΝΟΛΟ	100%	100%	100%	100%	100%
8.Αριθμός Φορολογουμένων	1.631.199	2.102.428	2.655.446	3.840.00	4.268.609

Πηγή: ΕΣΥΕ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ:

Δυνατότητες και προοπτικές

του Παναγιώτη Κυριακούλια

Με την ολοένα και ταχύτερη ανάπτυξη των τεχνολογιών και των επικοινωνιών και ιδίως την ραγδαία τα τελευταία χρόνια ανάπτυξη του Internet, η φύση και η δραστηριότητα του Εμπορίου αλλάζει. Μια νέα μορφή Εμπορίου, το ηλεκτρονικό εμπόριο έχει κάνει δυναμική εμφάνιση και διεκδικεί σημαντικό μερίδιο από το παραδοσιακό εμπόριο. Η ανάπτυξή του οφείλεται ακριβώς στο γεγονός ότι προσφέρει τη δυνατότητα να πραγματοποιούνται κάθε είδους συναλλαγές - συμπεριλαμβανομένων της πώλησης αγαθών και υπηρεσιών – μέσα από ηλεκτρονικά μέσα με μεγάλη ταχύτητα και μικρό κόστος.

Έτσι για παράδειγμα, εάν κανείς συνδεθεί με το Internet θα διαπιστώσει αμέσως ότι μπορεί να επιλέξει και να αγοράσει μέσω του Η/Υ από τα ηλεκτρονικά καταστήματα, μια σειρά από προϊόντα και υπηρεσίες: από βιβλία και ρούχα ως πακέτα διακοπών για οποιαδήποτε χώρα. Μπορεί επίσης να κλείσει αεροπορικό εισιτήριο χρεώνοντάς την πιστωτική του κάρτα και αμέσως μετά να παραγγείλει φαγητό για το σπίτι. Ωστόσο το ηλεκτρονικό εμπόριο δεν έχει μόνο αυτή την μορφή, αντίθετα περιλαμβάνει μια ευρεία κλίμακα συναλλαγών και χρήση πολλαπλών τεχνολογικών εφαρμογών. Ειδικότερα το ηλεκτρονικό εμπόριο εμφανίζεται με δύο τύπους δραστηριότητας και τέσσερις μορφές. Ως προς τους τύπους μπορεί κανείς να διακρίνει ανάμεσα στο έμμεσο ηλεκτρονικό εμπόριο, όπου η παραγγελία των προϊόντων γίνεται μέσω Η/Υ, τα οποία στη συνέχεια παραδίδονται στον πελάτη με φυσικό τρόπο χρησιμοποιώντας μεταφορικά και ταχυδρομικά μέσα, και το άμεσο ηλεκτρονικό εμπόριο, όπου η παραγγελία, πώληση αλλά και παράδοση προϊόντων και υπηρεσιών γίνεται ηλεκτρονικά (π.χ. πώληση προγραμμάτων λογισμικού, παροχή πληροφόρησης κ.α). Από την άλλη πλευρά οι πιο συνηθισμένες μορφές ηλεκτρονικού εμπορίου ανάλογα με τα μέρη που εμπλέκονται σε μια ηλεκτρονική συναλλαγή αφορούν:

α) επιχειρήσεις προς επιχειρήσεις: εδώ υπάρχουν συναλλαγές μεταξύ των επιχειρήσεων με παραγγελίες και πληρωμές μέσα από τα δίκτυα τηλεπικοινωνιών

β) επιχειρήσεις προς καταναλωτές: η πιο γνωστή στους χρήστες του Internet μορφή ηλεκτρονικού εμπορίου, η οποία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ηλεκτρονικό λιανικό εμπόριο.

γ) επιχειρήσεις προς τη δημόσια διοίκηση: στην περίπτωση αυτή περιλαμβάνονται συναλλαγές όπως για παράδειγμα η παροχή υπηρεσιών

δ) τη δημόσια διοίκηση προς τους πολίτες: η μορφή αυτή ηλεκτρονικού εμπορίου αναμένεται να γνωρίσει έκρηξη τα επόμενα χρόνια καθώς ολοένα και περισσότερες υπηρεσίες πληροφόρησης και ενημέρωσης παρέχονται από κρατικούς φορείς μέσω Internet.

Είναι γεγονός ότι η ραγδαία ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου θα έχει επιπτώσεις στο θέμα της απασχόλησης και των εργασιακών σχέσεων, ιδίως στον κλάδο του εμπορίου. Το ποια όμως έκταση θα λάβουν και το αν το τελικό ισοζύγιο θα είναι θετικό, δεν μπορεί να το υπολογίσει σήμερα κανείς με βεβαιότητα.

Σήμερα υπολογίζεται ότι περίπου 23 εκατ. νοικοκυριά είναι παγκοσμίως συνδεδεμένα με το Internet, στοιχείο το οποίο μεταφράζεται σε 55-60 εκατ. χρήστες. Άλλοι υπολογισμοί αναφέρουν ότι έως την επόμενη πενταετία οι χρήστες Internet θα έχουν ανέλθει σε 550 εκατ., δηλαδή περίπου το 10% του πληθυσμού. Στη μελέτη της EuroFiet και του EuroCommerce αναφέρεται ότι ήδη, στην Ευρώπη λειτουργούν περίπου 150.000 εμπορικά sites στο Internet, τα οποία από μόνα τους έχουν δημιουργήσει κατά τους υπολογισμούς 3.000 νέες θέσεις εργασίας, ενώ στις ΗΠΑ όπου το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι πολύ περισσότερο αναπτυγμένο υπολογίζεται ότι έχει δημιουργήσει 760.000 θέσεις εργασίας.

Είναι λοιπόν φανερό ότι η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου και η δημιουργία κάποια στιγμή μιας κρίσιμης μάζας χρηστών-καταναλωτών μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου, παρουσιάζει τεράστιες δυνατότητες επιχειρηματικής δράσης και δημιουργίας θέσεων εργασίας που αναγκαστικά θα οδηγήσει σε μεγάλης έκτασης διαρθρωτικές αλλαγές κυρίως στους κλάδους του εμπορίου και του τουρισμού. Εδώ κυρίως αλλά όχι αποκλειστικά, αναμένεται να σημειωθούν ανακατατάξεις με τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, την επέκταση άλλων αλλά ίσως και τη δημιουργία προβλημάτων βιωσιμότητας ορισμένων παραδοσιακών εμπορικών επιχειρήσεων.

Ως αποτέλεσμα, το ηλεκτρονικό εμπόριο θα επιφέρει και σημαντικές επιπτώσεις στην αγορά εργασίας. Οι επιπτώσεις αυτές αναφέρονται περισσότερο με τις μορφές εργασίας που θα αναπτυχθούν και τα προσόντα των εργαζομένων που θα απαιτηθούν.

Από τη μια πλευρά, αν για παράδειγμα το ηλεκτρονικό εμπόριο αποκτήσει ένα σημαντικό μέρος της αγοράς με αντίστοιχη μείωση των παραδοσιακών μορφών πώλησης στα καταστήματα, τότε θα υπάρξουν πιθανά απολύσεις ιδίως στα μεγάλα καταστήματα. Παράλληλα όμως, πάντα θα υπάρχει η αναγκαιότητα της «φυσικής» παράδοσης των προϊόντων. Ίσως υπάρξει μείωση της παραδοσιακής «εξόρμησης» στα καταστήματα για ψώνια αλλά να αυξηθούν οι ανάγκες για παραδόσεις των προϊόντων.

Από την άλλη πλευρά, και καθώς η αγορά του ηλεκτρονικού εμπορίου θα αναπτύσσεται, οι νέες τεχνολογίες θα δημιουργήσουν νέα εξειδικευμένα επαγγέλματα πληροφορικής (όπως για

παράδειγμα πωλητές μέσω Η/Υ, διαχειριστές-συντηρητές δικτύων, υπεύθυνοι ασφαλείας ηλεκτρονικών συναλλαγών κλπ) σε επιχειρήσεις που θα σχεδιάζουν και θα λειτουργούν ηλεκτρονικά καταστήματα για τρίτους ή για εμπορικές επιχειρήσεις που θα ενσωματώνουν το ηλεκτρονικό εμπόριο στη δομή τους.

Συνεπώς και με τα σημερινά δεδομένα είναι δύσκολο να υπολογιστεί ποιο θα είναι το τελικό ποσοτικό αποτέλεσμα σε ότι αφορά την απασχόληση αν και υπάρχουν εκτιμήσεις ότι τελικά θα υπάρξει μια μείωση θέσεων εργασίας της τάξης του 5-10% στον τομέα του εμπορίου.

Πέρα όμως από το θέμα της απασχόλησης, η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου θα έχει μεσοπρόθεσμα σημαντικές επιπτώσεις στο περιεχόμενο και τις συνθήκες εργασίας. Όπως σημειώθηκε νέες ειδικότητες και καθήκοντα θα αναδειχτούν, νέα προσόντα και δεξιότητες θα απαιτηθούν. Η προώθηση των προϊόντων μέσα από το Internet ήδη έχει δημιουργήσει νέες ανάγκες. Οι δυνατότητες και ευκαιρίες για ηλεκτρονικές πωλήσεις που δίνει το Internet, οδηγεί νέους ανθρώπους αλλά και ορισμένο από το υπάρχον προσωπικό στο να ασχοληθούν επαγγελματικά με τις ηλεκτρονικές πωλήσεις. Σύμφωνα με την έρευνα της ομάδας του HELTRUN, τα νέα προσόντα και καθήκοντα για τους εργαζόμενους στο ηλεκτρονικό εμπόριο θα εστιαστούν σε τρείς κυρίως μορφές δραστηριότητας: α) στην διαχείριση της προώθησης των προϊόντων, στο marketing και την παρακολούθηση των ανταγωνιστών, β) στη διαχείριση των επικοινωνιών ανάμεσα στην επιχείρηση, τους προμηθευτές και τους πελάτες και γ) στη διαχείριση της πληροφορίας και τεχνολογικής υποδομής και των επικοινωνιών.

Επιπλέον ο μελλοντικός χώρος εργασίας θα είναι διαφορετικός από αυτόν που ήδη γνωρίζουμε. Οι ευέλικτες μορφές απασχόλησης θα ενισχυθούν με την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου. Για παράδειγμα η εξυπηρέτηση πελατών μέσω Internet γίνεται σε 24ωρη βάση. Θα απαιτηθεί ίσως κάποιο είδους αναδιανομή των εργαζομένων και ορισμένες θέσεις εργασίας δεν θα απαιτούν τη φυσική παρουσία στο χώρο της επιχείρησης. Η εργασία θα επικεντρώνεται κυρίως στα αποτελέσματα και όχι σε προκαθορισμένα καθήκοντα και ρόλους.

Με βάση το παραπάνω πλαίσιο, η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου θέτει νέες προκλήσεις και αναγκαιότητες τόσο για τις επιχειρήσεις, όσο και για τους εργαζόμενους.

Έτσι, σε ότι αφορά τις επιχειρήσεις που θα δραστηριοποιηθούν στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου, η εισαγωγή του θα απαιτήσει αλλαγές σε βασικές τους λειτουργίες και διαδικασίες, στις μορφές και την οργάνωση της εργασίας (π.χ. τηλεργασία), καθώς και αλλαγές που συνδέονται με τα πωλούμενα προϊόντα μέσα από τα νέα κανάλια προώθησης και διανομής (π.χ. νέες μέθοδοι markerting και προώθησης, νέου τύπου σχέσεις ανάμεσα στην επιχείρηση και τους πελάτες κλπ). Σύμφωνα με την μελέτη του HELTRUN για παράδειγμα, η άμεση επαφή επιχείρησης - πελάτη μπορεί ακόμη να οδηγήσει και στην μείωση του ρόλου των λιανεμπορικών επιχειρήσεων, που διαμεσολαβούν για την πώληση, αφού θα υπάρχει η δυνατότητα άμεσης πώλησης από τον κατασκευαστή στον πελάτη. Από την πλευρά τους οι λιανέμποροι και προκειμένου να μη μείνουν έξω από την αλυσίδα διανομής θα πρέπει να προχωρήσουν σε αλλαγές εκμεταλλευόμενοι τις ειδικές γνώσεις που έχουν για τα προϊόντα και τα χαρακτηριστικά τους και παρέχοντας εξειδικευμένες υπηρεσίες με ηλεκτρονική μορφή.

Επιπτώσεις αναμένονται και για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όπου μια πιθανή –σε μεγάλη κλίμακα-- ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου θα τις καταστήσει ακόμη περισσότερο ευάλωτες. Συμμαχίες, συνεργασίες, εξειδίκευση, ευελιξία και εισαγωγή νέας τεχνολογίας είναι μερικά από τα στοιχεία που θα πρέπει να υιοθετήσουν προκειμένου να αντεπεξέλθουν στον αυξανόμενο ανταγωνισμό.

Από την πλευρά των εργαζομένων, η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου – πέρα από τις επιπτώσεις στην απασχόληση--- θα αλλάξει και το τοπίο των εργασιακών σχέσεων και των συνθηκών εργασίας, καθώς οι νέες ανάγκες που θα προκύψουν θα οδηγήσουν σε ακόμα μεγαλύτερη ευελιξία και ελαστικοποίηση της εργασίας.

Στο πλαίσιο αυτό, το ηλεκτρονικό εμπόριο αναμένεται να έχει

σημαντικές επιπτώσεις στα ωράρια εργασίας, στη διαθεσιμότητα του εργαζόμενου για εργασία, στις άδειες και τα ρεπό, στην υγιεινή και ασφάλεια στους χώρους εργασίας αλλά και στα ασφαλιστικά δικαιώματα. Γενικά θα πρέπει να αναμένεται μια μείωση της ανάγκης για φυσική παρουσία του εργαζόμενου στον τόπο εργασίας και αύξηση της εργασίας από απόσταση δηλ. τηλεργασία. Επίσης θα πρέπει να αναμένεται αυξημένη ευελιξία σε ότι αφορά το χρόνο εργασίας, είτε με τη μορφή της μερικής απασχόλησης και των διακεκομένων ωραρίων, είτε με τη μορφή της απασχόλησης με βάση το έργο που πρέπει να παραδοθεί.

Πάντως, είναι πολύ πιθανό η εργασία με αυτή την μορφή να μην προστατεύεται όπως συμβαίνει με την παραδοσιακή απασχόληση που ρυθμίζεται από την εργατική νομοθεσία και τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας και μπορεί να οδηγήσει σε ακραίου τύπου φαινόμενα ευελιξιών που θα μειώνουν με κάθε τρόπο το κόστος εργασίας, προκειμένου να αυξάνεται η ανταγωνιστικότητα. Προκύπτει λοιπόν η ανάγκη, τα συνδικάτα να παρέμβουν ενεργά στις εξελίξεις που θα έχει η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, καταγράφοντας τις αλλαγές στο εργασιακό πεδίο και κατόπιν ρυθμίζοντας σε συλλογική βάση μέσα από συμβάσεις εργασίας τους όρους αμοιβής και εργασίας και αυτών των εργαζομένων.

Τέλος, το θέμα της εκπαίδευσης και κατάρτισης για τους εργαζόμενους στο ηλεκτρονικό εμπόριο είναι ιδιαίτερα σημαντικό γιατί τα νέα προσόντα, οι ικανότητες και δεξιότητες που θα απαιτηθούν θα είναι ιδιαίτερα αυξημένα. Η δια βίου εκπαίδευση θα αποτελέσει σημείο κλειδί για την προσαρμογή των εργαζομένων στις νέες συνθήκες.

Συμπερασματικά, η εισαγωγή και ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου θα θέσει νέες προκλήσεις και νέα προβλήματα στον κλάδο και τους εργαζόμενους. Σε κάθε περίπτωση δεν θα πρέπει να αφεθεί μόνο στις δυνάμεις της αγοράς και να γίνει κατά ανεξέλεγκτο τρόπο. Αντίθετα θα πρέπει να αποτελέσει πεδίο διαλόγου ανάμεσα σε εργοδότες και συνδικάτα. Ιδίως από την σκοπιά των δεύτερων, θα πρέπει να τεθεί κάτω από την ομπρέλα των συλλογικών διαπραγματεύσεων, προκειμένου να ρυθμιστούν σε συλλογική βάση οι ελάχιστοι όροι αμοιβής και εργασιακών συνθηκών.

Στο πλαίσιο αυτό, αποτελεί θετική εξέλιξη, η εισαγωγή του θέματος του ηλεκτρονικού εμπορίου στην ημερήσια διάταξη του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Διαλόγου για τον κλάδο του εμπορίου και η καταρχήν συζήτηση που έχει ξεκινήσει για τις επιπτώσεις του στην Απασχόληση. Ηδη οι ευρωπαϊκές οργανώσεις εργοδοτών (EUROCOMMERCE) και εργαζομένων (EURO-FIET) με τις αντίστοιχες ελληνικές (Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου, Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών και Ομοσπονδία Ιδιωτικών Υπαλλήλων Ελλάδος) διοργάνωσαν τον Απρίλιο 1998 στην Αθήνα, ευρωπαϊκό σεμινάριο για τις επιπτώσεις του ηλεκτρονικού εμπορίου στην απασχόληση. Στο σεμινάριο που συμμετείχαν 50 περίπου εκπρόσωποι συνδικάτων και εργοδοτικών ενώσεων του εμπορίου από τις χώρες της Ε.Ε., παρουσιάστηκε η μελέτη που εκπόνησε η ομάδα του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και έγινε ευρεία ανταλλαγή απόψεων για αυτό το θέμα. Τέλος, αποφασίστηκε οι εργοδότες και τα συνδικάτα να υλοποιήσουν από κοινού σε ευρωπαϊκό επίπεδο πιλοτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα στην εισαγωγή και χρήση μορφών ηλεκτρονικού εμπορίου.

Πιστοποίηση και αναγνώριση της μη-τυπικής μάθησης στην Ελλάδα

Κ. Δημουλά

Στις 10/09/98 πραγματοποιήθηκε από το CEDEFOP και τον μελετητικό Οργανισμό BREAK-THROUGH, συνάντηση εκπροσώπων των εργοδοτών, των εργαζομένων, των υπουργείων, των επιμελητηρίων και των επιχειρήσεων με στόχο τη διερεύνηση και τη διατύπωση απόψεων για την πιστοποίηση και αναγνώριση των προσόντων που αποκτούνται από διαδικασίες μη-τυπικής μάθησης.

Η μελέτη του CEDEFOP για την αναγνώριση των προσόντων που αποκτούνται μέσω της μη τυπικής μάθησης διεξάγεται ταυτόχρονα στις 15 χώρες της Ε.Ε. με στόχο τη διαπίστωση των εμπειριών και των προβλημάτων που υπάρχουν στις διαφορετικές χώρες και με απώτερο σκοπό να δημιουργηθεί ένα Πανευρωπαϊκό σύστημα Πιστοποίησης και αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές ιδιαιτερότητες.

Αυτός ο σκοπός εντάσσεται στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης, της ενίσχυσης του στόχου της κάθετης και οριζόντιας κινητικότητας των εργαζομένων και της αυξημένης βαρύτητας που αποκτούν τα μη-τυπικά προσόντα στην αγορά εργασίας.

Βασικό στοιχείο που χαρακτηρίζει όλες αυτές τις προσπάθειες είναι η παραδοχή ότι αφενός τα συστήματα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης βρίσκονται σε μεγάλη απόσταση από τις ανάγκες της παραγωγής και των αγορών εργασίας και αφετέρου στο ότι η παράταση του εργασιακού βίου και οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις απαξιώνουν πολύ γρήγορα τις γνώσεις και δεξιότητες που αποκτήθηκαν από την αρχική

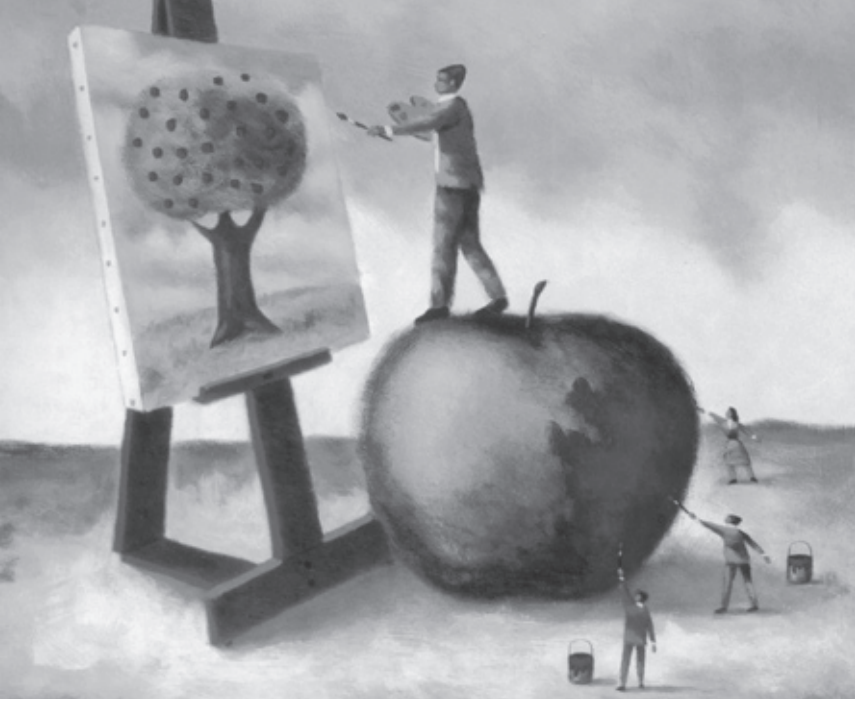

κατάρτιση. Για παράδειγμα ο ηλεκτρονικός που τελείωσε την Τεχνική Επαγγελματική σχολή πριν από δέκα χρόνια έμαθε τα τρανζίστορ, ενώ σήμερα επικρατούν τα τσιπ τα οποία τα έμαθε κατά την εργασία του ή με μη-τυπικές διαδικασίες μάθησης.

Γενικά, η κατεύθυνση της Commission σ΄ αυτό το θέμα, είναι να δημιουργηθούν εθνικά συστήματα πιστοποίησης που όμως θα εντάσσονται σε ένα ενιαίο ευρωπαϊκό πλαίσιο.

Από την ως τώρα πορεία της μελέτης και από τη συζήτηση που πραγματοποιήθηκε στην εν λόγω συνάντηση προκύπτουν τα παρακάτω σχετικά με την Ελλάδα:

- Η πιστοποίηση και αναγνώριση των προσόντων που αποκτούνται μέσα από διαδικασίες μη-τυπικής μάθησης έχει μεγάλη σημασία για την Ελλάδα καθώς είναι πολύ μεγάλα τα ποσοστά των εργαζομένων εμπειροτεχνιτών που δεν έχουν ολοκληρώσει κάποια μορφή τυπικής εκπαίδευσης.
- Η πιστοποίηση και αναγνώριση της μη-τυπικής μάθησης συναντά αντιθέσεις και συγκρούεται με συντεχνιακά πολλές φορές συμφέροντα επαγγελματιών (π.χ. θερμοϋδραυλικών, αισθητικών). Γι ' αυτό το λόγο, για να λειτουργήσει ένα σύστημα πιστοποίησης και αναγνώρισης της μη-τυπικής μάθησης δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζεται τυπική και η μη-τυπική μάθηση σε αντιπαράθεση αλλά συμπληρωματικά. Ως εκ τούτου θα πρέπει να δημιουργηθούν οι απαραίτητοι δεσμοί ανάμεσα στα δύο -συστήματα μάθησης.

Θα πρέπει να γίνει ένας διαχωρισμός μεταξύ της πιστοποίησης και αναγνώρισης των εκπαιδευτικών προσόντων (όπου δίδονται στη βάση του προγράμματος εκπαίδευσης) και της πιστοποίησης των επαγγελματικών προσόντων (όπου δίδονται στη βάση των απαιτήσεων της αγοράς εργασίας).

Ένα σύστημα πιστοποίησης και αναγνώρισης των προσόντων που αποκτούνται από τη μη-τυπική μάθηση προϋποθέτει τον καθορισμό των ελάχιστων επαγγελματικών προτύπων (επαγγελματικό προφίλ) κατά επίπεδα και την περιοδική τους επανεξέταση και ανανέωση. Στη βάση των επαγγελματικών προτύπων θα πρέπει να καθοριστεί ένα σύστημα ελέγχου και διαπίστωσής τους.

Για να καθοριστούν τα ελάχιστα επαγγελματικά πρότυπα είναι απαραίτητο να γίνει ένας διυπουργικός τριμερής οργανισμός, όπου θα συμμετέχουν τα παραγωγικά υπουργεία, οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι σε ισότιμη βάση. Τα επαγγελματικά πρότυπα θα πρέπει να προσδιοριστούν σε κλαδική βάση αλλά ταυτόχρονα δεν θα πρέπει να αποκλείεται η δυνατότητα κάποιου που ζητάει ατομικά την πιστοποίηση κάποιων ιδιαίτερων προσόντων του.

Από τον εκπρόσωπο του Υπ. Εργασίας προτάθηκε αυτός ο οργανισμός να χρηματοδοτείται τριμερώς ως προς τα λειτουργικά του έξοδα και οι υποψήφιοι εργαζόμενοι να καταβάλλουν ένα ανταποδοτικό τέλος ενώ για τους ανέργους η πιστοποίηση να είναι δωρεάν.

Ορισμένοι εκπρόσωποι εργοδοτών εξέφρασαν αντιρρήσεις για τη συμμετοχή των παραγωγικών υπουργείων στον καθορισμό των επαγγελματικών προτύπων και πρότειναν αυτά να καθορίζονται είτε μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων είτε αντί των παραγωγικών υπουργείων να συμμετέχουν αντίστοιχα του επαγγέλματος Πανεπιστημιακά Ιδρύματα. Επιπλέον, οι εργοδότες επέμεναν στην πιστοποίηση και αναγνώριση των αποκαλούμενων « αφανών» προσόντων (π.χ. εντιμότητα, πίστη στην επιχείρηση, ικανότητα επικοινωνίας, εργατικότητα ευστροφία).

Το CEDEFOP, θα μας κοινοποιήσει τα συμπεράσματα της μελέτης μόλις την παραλάβει από τους μελετητές. Επιπλέον έχουμε ζητήσει αντίγραφα των μελετών για τις άλλες χώρες, οι οποίες θα είναι έτοιμες μέχρι το τέλος του 1998.

Η λανθάνουσα ανεργία στην Ευρώπη

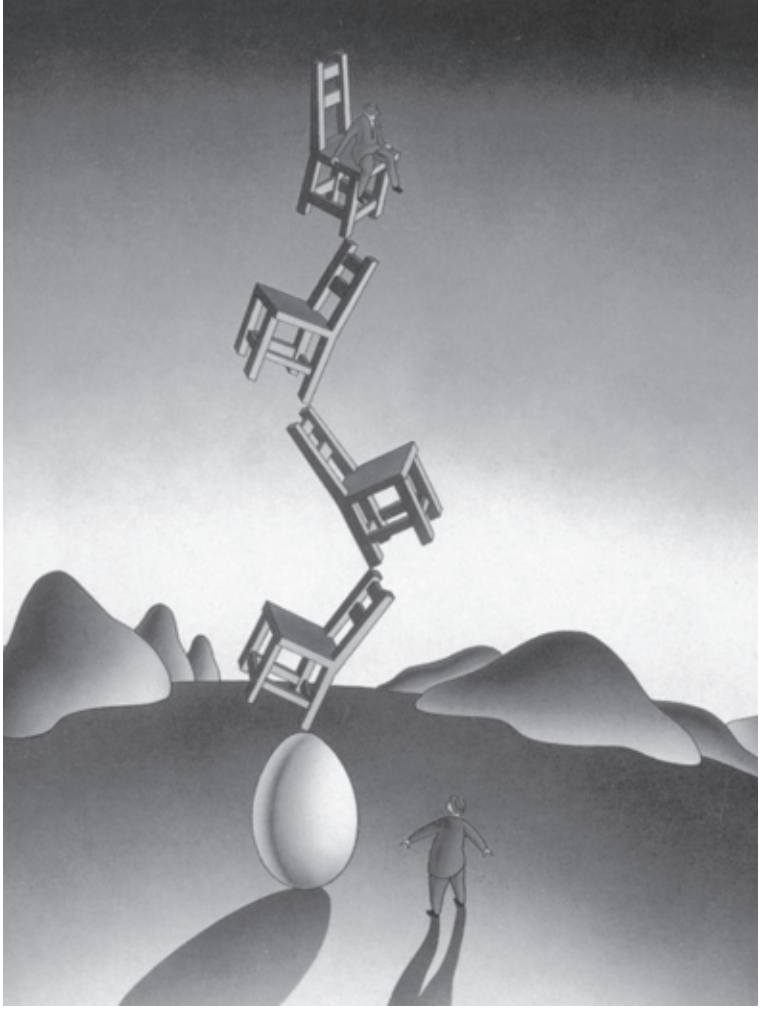

του Ηλία Ιωακείμογλου

Η ανεργία την οποία καταγράφουν οι επίσημες στατιστικές (πιο συγκεκριμένα οι Ετήσιες Έρευνες Εργατικού Δυναμικού που διενεργούνται σε όλες τις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ, στην Ελλάδα δε από την ΕΣΥΕ), αποτελεί το ορατό τμήμα των ανέργων. Υπάρχει, ωστόσο, και ένα τμήμα της ανεργίας το οποίο "λανθάνει", δηλαδή δεν καταγράφεται, διότι αποτελείται από μια "δεξαμενή" αποθαρρυμένων ανέργων που έχουν αποσυρθεί από την αγορά εργασίας.

Η ύπαρξη της λανθάνουσας ανεργίας, γίνεται φανερή από το γεγονός ότι μεγάλες μάζες ατόμων αποσύρονται από το εργατικό δυναμικό ή επανεντάσσονται σε αυτό ανάλογα με την συγκυρία: όταν αυξάνεται η απασχόληση, άρα και οι πιθανότητες εξεύρεσης εργασίας, ένα μέρος των αποθαρρυμένων ατόμων, που δεν καταγράφονται ως άνεργοι διότι δεν αναζητούν εργασία (εξαιτίας της αποθάρρυνσης), επανεντάσσεται στην αγορά και αντιστρόφως όταν η απασχόληση μειώνεται.

Από τα στοιχεία του ΟΟΣΑ (Employment Outlook Ιουνίου 1998) προκύπτει ότι η απασχόληση (βλ. στο σχετικό διάγραμμα) κατά την περίοδο 1985-1995, αυξήθηκε σε όλες τις χώρες του διεθνούς οργανισμού,

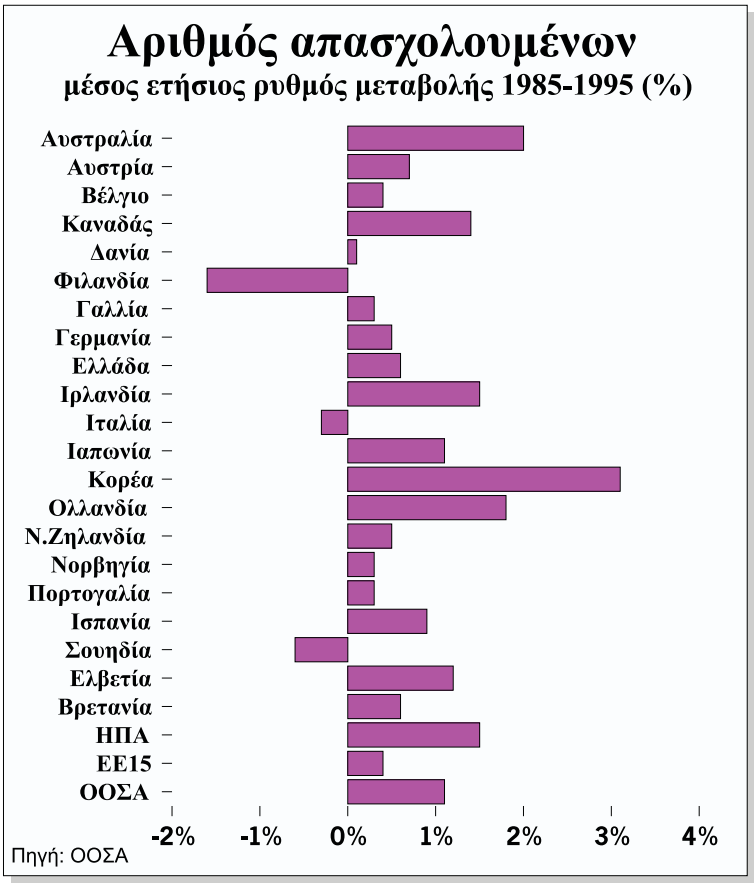

CROSS.PRS

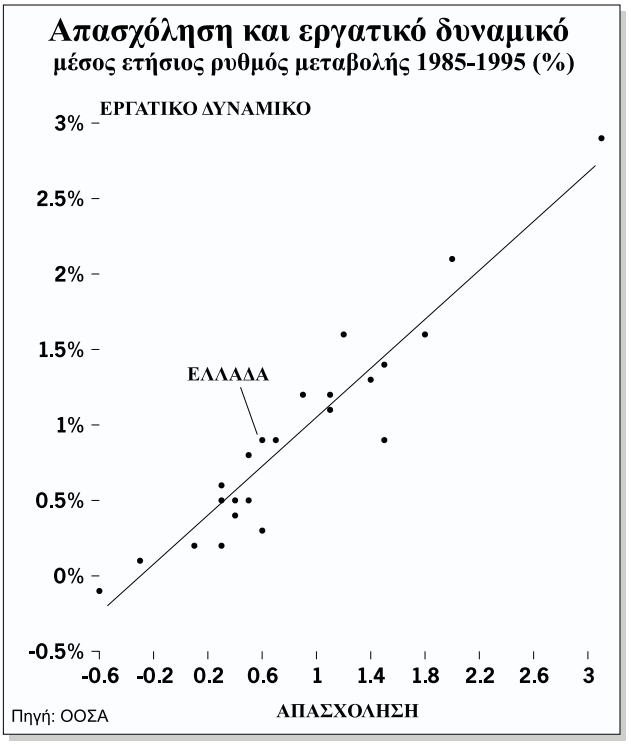

με εξαίρεση τρεις μόνον χώρες (την Φιλανδία, την Ιταλία και την Σουηδία). Η αύξηση της ανεργίας προήλθε, λοιπόν, στις περισσότερες χώρες, από την αύξηση του εργατικού δυναμικού.

Η τελευταία δεν συσχετίζεται με την μεγέθυνση του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας (15-64 ετών), αλλά με τις μεταβολές της απασχόλησης. Όπως φαίνεται στο σχετικό διάγραμμα, οι αυξήσεις της απασχόλησης κατά την δεκαετία 1985-1995 έτειναν να αντισταθμισθούν από ισόποσες ή μεγαλύτερες αυξήσεις του εργατικού δυναμικού. Αυτό αποτελεί ισχυρή ένδειξη ότι η λανθάνουσα ανεργία είναι σημαντική σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ, έτσι ώστε οι αυξήσεις στην απασχόληση να προκαλούν σχεδόν ισόποσες εισροές αποθαρρυμένων ατόμων από την λανθάνουσα στην φανερή ανεργία, με αποτέλεσμα κάθε πρόοδος στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας να τείνει να ακυρωθεί από την επανεμφάνιση των αποθαρρυμένων ανέργων στην αγορά εργασίας.

Σε αντίθεση με τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ελλάδα παρουσιάζει το υψηλότερο ποσοστό νεοεισερχομένων στους αποθαρρυμένους ανέργους: οι τέσσερεις από τους πέντε αποθαρρυμένους ανέργους, στην Ελλάδα, δεν έχουν ποτέ εργασθεί, ενώ η αντίστοιχη αναλογία στις περισσότερες από τις άλλες χώρες είναι ένας τους πέντε. Η μόνη χώρα που παρουσιάζει ομοιότητα προς την Ελλάδα, ως προς το εν λόγω ποσοστό, είναι η Ιταλία.

Σε ότι αφορά την κατανομή της αποθάρρυνσης στα δύο φύλα, τα στοιχεία επιβεβαιώνουν, για την περίπτωση της Ελλάδας, την εξαιρετικά δυσμενέστερη θέση των γυναικών Οι τέσσερις από τους πέντε αποθαρρυμένους ανέργους είναι γυναίκες. Παρόμοια είναι η κατάσταση και στις άλλες χώρες του ευρωπαϊκού νότου (Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία), γεγονός που σχετίζεται κατά πάσα πιθανότητα με τις οικογενειακές στρατηγικές έναντι της εργασίας στην Μεσογειακή Ευρώπη.

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ
Ιουλιανού 24, Τ.Κ. 104 34